

Навчальне видання

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

Олег Анатолійович Мельничук – докт. істор. наук, професор
Ольга Федорівна Мельничук – канд. юрид. наук, доцент

Кафедра правознавства

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни

Для студентів історичних спеціальностей
денної та заочної форм навчання

Відповідальний за випуск – *проф. Шестопалюк О.В.*

**ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни

Для студентів історичних спеціальностей
денної та заочної форм навчання

ВІННИЦЯ – 2012

Мельничук О.А., Мельничук О.Ф. Історія держави і права зарубіжних країн. Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни. – Вінниця, 2012. – 72 с.

Рецензенти:

Поп Ю.І. – доктор історичних наук, професор;

Ткачук О.С. – кандидат юридичних наук, доцент.

Відповідальний за випуск: *проф. Шестопалюк О.В.*

Схвалено кафедрою правознавства Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № від жовтня 2012 р.)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Навчально-тематичний план курсу.....	5
Програмний матеріал вивчення дисципліни.....	7
Семінарські заняття.....	18
Написання рефератів та контрольних робіт.....	32
Написання курсових та дипломних робіт.....	41
Контрольні питання з курсу.....	47
Література до курсу.....	51

Курс «Історії держави і права зарубіжних країн» призначений для студентів історичних факультетів, які навчаються за спеціальністю «Історія та основи правознавства». На вивчення курсу відводиться 26 годин лекційних, 10 годин семінарських та 18 годин самостійної роботи.

Вивчення цього предмета сприяє опануванню студентами таких юридичних дисциплін, як теорія держави і права, державне право зарубіжних країн, міжнародне право, цивільне право, адміністративне право, кримінальне право та інших галузей права, а також історії політичних учень і навіть політології.

Опанування матеріалу курсу «Історії держави і права зарубіжних країн» дає загальні знання з питань виникнення, розвитку і функціонування держави і права в окремо взятій країні у конкретно-історичній обстановці. Вивчення даного курсу збагатить спеціалістів знаннями історико-юридичної практики народів зарубіжних країн.

Робоча програма курсу з історії держави і права передбачає вивчення виникнення, розвитку і функціонування держави і права у країнах з азіатським способом виробництва (Стародавній Єгипет, Вавилон, Індія, Китай), з рабовласницьким (Греція, Рим), феодальним (держави франків, Франція, Англія, Німеччина, Росія, Індія, Китай, Японія, Візантія) та капіталістичним способами виробництва (Англія, США, Франція, Німеччина, Росія, Китай). Передбачено також вивчення держави і права США, Англії, Франції, Німеччини, Китаю у новітній період, а також мусульманського права та права Європейського Союзу.

При вивченні курсу студенти повинні **знати:**

- предмет і метод історії держави і права зарубіжних країн;
- розвиток суспільного ладу на різних етапах зарубіжної історії;
- систему органів влади і управління в країнах стародавнього світу, середніх віків, нового та новітнього часу;
- основні джерела рабовласницького, феодального та буржуазного права;
- державно-правові інститути у країнах Європи, Азії, Африки, Північної та латинської Америки;
- принципи континентальної та англосаксонської систем буржуазного права;
- структуру правоохоронних органів.

При вивченні курсу студенти повинні **вміти:**

- використовувати суспільно-політичний досвід всесвітньої історії у побудові сучасної держави;
- аналізувати законодавчі акти;
- використовувати у практичній діяльності знання основних принципів континентальної та англосаксонської систем права;

- робити правильні прогнози у сучасному суспільно-політичному житті;
- систематизувати та узагальнювати сучасний досвід таких країн як Англія, Франція, Німеччина, США у державно-правовому будівництві;
- аналізувати практику роботи парламентських структур в державах Європи та Америки;
- розкривати сутність делегованого законодавства в Англії, Франції, США.

ДЛЯ НОТАТОК

- правах» // Труды ВЮЗИ. Т. 43. М., 1977.
255. Черняк Е. Ф. Узловые проблемы капитализма нового времени. Всеобщая история, дискуссии, новые подходы. Вып. 2., — М., Наука, 1989.
256. Чиркин С. В. Вступительная статья к Великой хартии вольностей // Документы по истории зарубежного права. М., 1987.
257. Чистяков О. И. Проблемы демократии и федерации в первой Советской Конституции. — М., 1977.
258. Шемевильяс В.А. Полицейская реформа в России 60-х годов XIX века.- Минск, 1981.
259. Шенвиц Ф. Кодекс Наполеона, его характер и причина распространения. СПб., 1912.
260. Шершеневич Г. Ф. Очерки по кодификации гражданского права. Вып. 1. Франция. Казань, 1897.
261. Шестаков Л.Н. Ислам и права человека. // Вестник Московского ун-та. М., 1997. № 5. С. 60-74.
262. Шестаков Л.Н. Россия - член совета Европы- некоторые правовые вопросы. Вестник Московского ун-та. М. 1997, № 4. С. 61-72.
263. Шестииков Л.Н. Ислам и права человека. // Вестник Московского ун-та. М. 1997. №5. (60-74.
264. Штокмар В. В. История Англии в средние века. СПб., 2000.
265. Элмер Дж. Английская революция середины XVII в.: современная практика // Вопросы истории. 1998. № 6.
266. Энгельс Ф. Крестьянская война в Германии // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т. 7. С. 357.
267. Энекцерус Л. Курс германского гражданского права. М., 1950. Т. I.
268. Энсон В. Английский парламент, его конституционные законы и обычаи. СПб., 1908.
269. Юдовская А. Я. Эволюция права в государствах Европы и Америки (XVII-XIX вв.). СПб., 1997.
270. Якобсон В. А. «Кража» и «грабеж» по законам Хаммурапи // Палестинский сборник. Вып. 26. М., 1978.
271. Якобсон В. А. Возникновение писанного права в Древней Месопотамии // ВДИ. 1984. № 4.
272. Япония: конец XX в. Последствия тенденции трансформации. М., 1996.
273. Ясинский Н. История Великой хартии в XIII столетии. Киев, 1888.

І. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

№ п / п	НАЗВИ ТЕМ	Кількість годин					
		денна			заочна		
		л к	с е м	с р с	л е к	с е м	с р с
1	Держава та право країн Древньої Месопотамії	2					
2	Держава та право Древнього Єгипту			2			
3	Держава та право Древньої Індії	2					
4	Держава та право Древнього Китаю			2			
5	Держава та право Стародавньої Греції		2				
6	Держава та право Стародавнього Риму	4		2			
7	Ранньофеодальна держава та право в країнах Західної Європи	2					
8	Держава та право середньовічної Франції		2				
9.	Держава та право середньовічної Англії	2					
10	Держава та право середньовічної Німеччини	2					
11	Держава і право середньовічної Росії			2			
12	Держава та право середньовічної Візантії.	2					
13	Держава та право середньовічної Японії	2					
14	Держава та право середньовічної Індії			2			
15	Держава та право середньовічного Китаю			2			
16	Держава та право Англії в новий і новітній час		2				
17	Держава та право США в новий і новітній час		2				
18	Держава та право Франції в новий і новітній час	2					
19	Держава та право Німеччини в новий і новітній час	2					
20	Держава і право Росії XIX-початку XX ст.			2			
21	Виникнення та розвиток радянської держави та права			2			
22	Держава та право Китаю в новий і новітній час	2					
23	Мусульманське право		2				
24	Право Європейського Союзу	2		2			
	Всього	26	10	18			

II. ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ вивчення курсу

Предмет науки "Історія держави і права зарубіжних країн" та її місце в системі юридичних наук. Історія держави і права як юридична дисципліна. Методологія викладу і вивчення. Загальнолюдські і загальнодемократичні цінності в історії держави і права зарубіжних країн.

Огляд літератури з історії держави і права зарубіжних країн.
Періодизація курсу історії держави і права зарубіжних країн.

Розділ I. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Первісне суспільство і додержавні форми соціальної організації. Розклад родо-племінного ладу, виникнення соціальної нерівності. Становлення держави. Формування права.

Загальне й особливе у виникненні та розвитку держави і права в країнах Стародавнього Сходу і країнах античного світу.

Держава і право Стародавнього Сходу

Виникнення держави в країнах Стародавнього Сходу. Утворення держави в Єгипті. Міста-держави Месопотамії. Династії Шан-Інь та Чжоу в Стародавньому Китаї. Утворення імперії Маур'їв в Індії. Індодарійські коріння слов'янства.

Основні риси суспільно-економічного розвитку. Древньосхідна община. Кастовий лад. Правове становище рабів.

Дискусія про азіатський спосіб виробництва.

Державний лад, форми правління в країнах Стародавнього Сходу. Поняття східної деспотії, її основні елементи. Особливості державного ладу в Індії та Вавілоні. Військова організація, і військове мистецтво. Судовий устрій.

Основні закономірності виникнення та розвитку давньосхідного права. Зв'язок релігії з правом. Конфуціанство і легізм Стародавнього Китаю. Джерела права: Закони царя Хаммурапі, Закони Ману, Фацзін. Право власності. Правове регулювання договірних відносин. Особливості договору позики в Індії та Вавілоні. Шлюбно-сімейне право. Правове закріплення станово-кастового поділу суспільства. Злочини і покарання. Судовий процес.

Держава і право Античного Світу

Виникнення держави у Спарті.

Утворення Афіньської держави. Реформи Тезея в Афінах. Синоїкізм. Реформи Солона і Клісфена. Демократизація

права // Вестник Московского университета. Серия "Право". 1998. № 4. С. 3—17.

234. Томсинов В. А. Юриспруденция в Древнем Риме (классический период) // Вестник Московского университета. Серия "Право". 1995. № 2. С. 35—45; №6. – С. 56-64..

235. Топорнин Б.Н. Право европейского сообщества. – М., 1998.

236. Тояма С. Мэйдзи-исин. Крушение феодализма в Японии. М., 1959.

237. Усенин В. И. Реформизм и буржуазное социальное законодательство. М., 1966.

238. Утевский Б. С. История уголовного права буржуазных государств. М., 1950.

239. Фашизм и антидемократические режимы в Европе. М., 1981.

240. Федоров С. Е. Пэрское право: нормативная практика в Англии раннего Нового времени // Правоведение. 1996 № 2.

241. Французская республика. Конституция и законодательные акты. - М., 1989.

242. Хаусманингер Г. О современном значении римского права. Сов. государство и право.—1991, №5.

243. Хачатурян Н. А. Возникновение Генеральных штатов во Франции. М., 1976.

244. Хачатурян Н. А. Сословная монархия во Франции (XIII-XV вв.). М., 1984.

245. Цвайгерт К., Кётц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. М., 1995. Т. I.

246. Цыпин В. А. Церковное право. М., 1994.

247. Чельцов-Бebutov М. А. Курс уголовно-процессуального права. Спб., 1995.

248. Чельцов-Бebutov М. А. Курс советского уголовно-процессуального права (суд и уголовный процес в рабовладельческих и буржуазных государствах) т. 1 — М., 1957.

249. Черепний Л. В. Земские соборы Русского государства 15-17 вв. — М., 1978.

250. Черепний Л. В. К вопросу о складывании абсолютизма в 18 в. — М., 1966.

251. Черепний Л.В. Земские соборы в русском государстве XV-XVII веков. - М., 1979.

252. Черниловский З. М. Великая хартия вольностей // Вопросы политической организации рабовладельческого и феодального общества. Свердловск, 1984.

253. Черниловский З. М. Главные кодификации буржуазного гражданского права 21 в. (очерки кодификации и новелизации буржуазного гражданского права). — М., 1989.

254. Черниловский З. М. От Декларации независимости до «Билля о

215. Сенаторов А. И. Политические партии Японии: Сравнительный анализ программ, организации и политической деятельности (1945—1992). М., 1995.
216. Серовайский Я. Д. Сообщения Цезаря об аграрном строе германцев в соотношении с данными новейших археологических исследований // Средние века. М., 2000. Вып. 61.
217. Сидорчук М. В. О систематизации законодательства в России /1826-1832 гг./ Правоведение. — 1990, № 6.
218. Сила-Новицкая Т. Г. Культ императора в Японии: Мифы, история, доктрина и политика. М., 1990.
219. Сказкин С. Д. Февдист Эрве и его учение о цензиве // Избранные труды по истории. М., 1973.
220. Скрипилев Е. А. Деятельность и внутренний распорядок государственной думы. Соц. зак. Т.6 — 1990 № 8. Скрипилев Е. А. Уголовное законодательство Временного правительства (май-октябрь 1917). Проблемы соц. законности на совр. Этапе развития гос-ва. Научн. конф. Харьков. 1968.
221. Согрин В. В. Основатели США: исторические портреты. М., 1983.
222. Сологубова Е.Г. Процессуальное представительство в римском праве // Вестник Московского университета. Серия "Право". 1995. № 3. — С. 57-65.
223. Страхов Н. И. Государство и право феодальной Англии — Харьков, 1964.
224. Стрельцов А. И. Современный японский парламент. М., 1994.
225. Сутыгина О. А. К проблеме эволюции собственности и представлений о ней в варварских обществах (на основе сравнительного анализа данных Салической и Рипу-арской правд) // Вестник Удмуртского университета. Ижевск, 1995. № 2. С. 33-44.
226. Таганцев Н. С. Последнее 25-летие в истории уголовного права // Вестник Европы. 1892. Декабрь.
227. Танское законодательство о преступлениях против имущества / Пер. с кит., вступ. и коммент. В. М. Рыбакова. Ч. 1 // Народы Азии и Африки. 1985. № 6.
228. Титкова С. С. Сословно-представительная монархия в России. — М., 1987.
229. Титов Ю. П. Проблемы российского абсолютизма. // Проблема истории абсолютизма. — М., 1983
230. Тихомиров М. Н. Российское государство 15-17 вв.— М., 1973.
231. Токвиль А. Демократия в Америке. М., 1987. Федералист // Антология мировой правовой мысли М., 1999. Т. III.
232. Толстогузов А. А. Япония в VII—X вв. // История Востока в шести томах. Том 2. Восток в Средние века. М., 2000. С. 180—192.
233. Томсинов В. А. О сущности явления, называемого рецепцией римского

державного ладу Афин у V ст. до н.е.

Періодизація історії Римської держави. Боротьба патриціїв та плебеїв. Реформа Сервія Туллія. Встановлення аристократичної республіки
Основні риси суспільного ладу в античних державах. Правове становище різних груп населення в Спарті, Афінах і Римі. Античне рабство. Статус іллотів Спарті. Пекулій та колонат у Римі.

Розвиток державного ладу в країнах античного світу.
Військово-аристократичний характер політичної організації Спарті. Ефори. Пережитки родового устрою в державному механізмі Спарті. Пелопонеська війна і криза політичної системи Спарті
Афінська демократична республіка. Центральні органи Афінської держави: народні збори, рада п'ятисот, гелієя, ареопаг. Державні посади і порядок їх заміщення. Афінська армія. Організація судової влади. Занепад афінської демократії. Антична колонізація.

Державний лад Риму в період Республіки. Види народних зборів, сенат, магістратура. Передумови переходу від республіки до імперії. Диктатура Сулли. Перший і другий триумвірати. Державний лад Риму в періоди принципату і доміанату. Роль армії та чиновництва в політичній системі. Управління провінціями. Римська поліція. Судоустрій. Поділ імперії на Західну і Східну. Падіння Західної Римської імперії.

Основні риси античного права.
Право Спарті. Закони Лікурга. Значення общинної власності. Шлюб і сім'я. Пережитки матріархату.
Джерела афінського права. Закони Драконта і Солона. Звичаєве право і закон. Власність і обмеження в розпорядженні нею. Право зобов'язань. Шлюбно-сімейне право. Злочини і покарання.

Основні етапи в розвитку римського права: найдавніший, класичний і посткласичний періоди. Джерела права. Квіритське (цивільне) право. Закони XII таблиць. Едікти магістратів. Преторське право. "Право народів". Імператорські конституції. Роль римських юристів у правотворенні.

Римське право найдавнішого періоду. Право власності. Манципація. Контракти: нексум, стіпуляція. Шлюб і сім'я.

Римське право класичного та посткласичного періодів. Розділ права на публічне і приватне. Розвиток права власності. Поняття і види зобов'язань. Шлюбно-сімейне право.

Злочини і покарання згідно з римським правом.
Еволюція форм цивільного процесу: легісакційний процес, формулярний і екстраординарний.

Загальноісторичне значення римського права та його рецепція.

Розділ II. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА СЕРЕДНІХ ВІКІВ

Основні закономірності виникнення і розвитку феодальної держави і права. Загальні та особливі риси феодального суспільства і держави в різних країнах. Роль релігії у феодальному суспільстві.

Періодизація історії, держави і права середніх віків.

Феодална держава і право в країнах Західної Європи

Розклад первіснообщинного ладу і формування феодалних відносин у племен Західної Європи. Особливості виникнення держави у франків. Верденський договір 843 р. і утворення феодалної держави в Німеччині та Франції. Виникнення держави в англосаксів.

Ранньофеодална монархія. Держава франків при Меровінгах і Каролінгах. Ранньофеодална монархія в Англії, Франції та Німеччині в IX-XIII ст. Формування феодалних відносин. Форми селянської залежності. Феодална ієрархія. Сутність сюзеренітету-васалітету.

Державний лад. Королівська влада і центральні органи-управління. Адміністративні та судові права феодалів. Розпад франкської імперії. Утворення "Священної Римської Імперії" в Німеччині. Політична децентралізація Франції та Німеччини. Нормандське завоювання 1066 р. Англії та його значення для подальшого суспільного і політичного розвитку країни. Реформи Генріха II. Посилення королівської влади в Англії. Військова організація та суд в період ранньофеодалної монархії.

Станово-представницька монархія XIV-XVI ст Зміни в суспільному ладі. Становище селянства. Формування трьох основних станів: духовенства, дворянства і городян.

Політичне об'єднання Франції. Посилення королівської влади. Генеральні штати, їх структура, компетенція. Центральне і місцеве управління. Судова система.

Соціально-політична боротьба в Англії в кінці XII – на початку XIII ст. Велика хартія вільностей 1215 р. Утворення парламенту. Організація місцевого самоврядування. Еволюція судової системи.

Сверідність у розвитку феодалної Німеччини. політичної роздробленості. "Золота булла" 1356 р. та її реакційна роль.

Виникнення і розвиток міст. Боротьба за міське самоврядування. Міські республіки: Генуя, Флоренція, Ганзейський союз. Роль міст в утворенні станово-представницької монархії. Цехи і гільдії. Братства. Суд.

Соціально-економічний розвиток країн Західної Європи в XV-XVII ст. Зародження абсолютизму. Розклад феодалних станів. Зростання буржуазії.

Класичний абсолютизм Фракції. Реформи кардинала Рішельє. Правління Людовика XIV. Необмежений характер королівської влади. Створення бюрократичного апарату. Міське управління. Інтенданти поліції, юстиції та фінансів. Прикази в "запечатаних конвертах". Організація постійної армії та поліцейської служби. Суд.

Незавершений характер абсолютизму в Англії. Взаємовідносини короля і парламенту. Таємна рада та Зоряна палата. Міське самоврядування. Особливості військової організації. Судова система.

Селянська війна 1525 р. Реформація в Німеччині та її наслідки. Князівський абсолютизм. Піднесення курфюрств. Збереження політичної роздробленості Німеччини.

древнеиндийская культура. М., 1979.

192. Рубинштейн Е. Б. Американская федеральная демократия в исторической перспективе // Демократия и общественные движения: история и общественная мысль Волгоград, 1998.
193. Руге В. Германия в 1917—1933 гг. М., 1974.
194. Русское централизованное государство: образование и эволюция. 15-17 вв. — М., 1980.
195. Рыбаков В. М. Истоки этической ориентированности традиционного китайского права // Уголовные установления Тан... С. 7—16.
196. Рыбаков В. М. Правовые привилегии и понятие «тени» (по материалам Танского кодекса («Тан луй шу и»)) // Общество и государство в Китае. М., 1981.
197. Рыбаков В. М. Танский кодекс и его основные положения // Уголовные установления Тан... С. 28—74.
198. Рыбаков В. М. Танское законодательство о преступлениях против имущества // Петербургское востоковедение. Вып. 1. СПб., 1992.
199. Савельев В. А. Германское гражданское уложение. М., 1993.
200. Савельев В. А. История римского частного права. — М., 1986.
201. Савельев В. А. Образование кабинета министров в Англии // Труды ВЮЗИ. Т. XXXIV. Ч. I. М., 1973.
202. Савельев В. А. Правозащитники в Древнем Риме эпохи Цицерона // Право и культура: проблемы исторического взаимодействия. — М., 1990.
203. Савельев В. А. Римское частное право (проблемы истории и теории). М., 1995.
204. Савельев В. А. Юридическая концепция в Древнем Риме и современность // Сов. государство и право. — 1990, № 4.
205. Савин А. Н. О тридцать девятой статье Великой Хартии // Исторические известия. М., 1917. № 1—2. С. 87—90.
206. Савиньи Ф. К. Обязательственное право. М., 1876.
207. Савиньи Ф. К. Обязательственное право. М., 1876.
208. Салейль Р. Французский гражданский кодекс и исторический метод. СПб., 1905.
209. Самодержавие, буржуазия и дворянство в 1907-1911 гг. — Л., 1978.
210. Самозванцев А. М. Артахаштра и Дхармаштра: право и проблемы интеграции жанров // Вестник древней истории. 1984. № 2.
211. Самозванцев А. М. Правовой текст дхармашастры. М., 1991.
212. Самозванцев А. М. Теория собственности в Древней Индии. М., 1978.
213. Саньяк Ф. Гражданское законодательство Французской революции 1789—1804 гг. М., 1928.
214. Сафонов В. Н. Права человека и социальное законодательство в США: (Историко-правовые аспекты) // Московский журнал международного права. М., 1998 № 4. С. 10-23.

- в Новое и Новейшее время (конец XVI-XX в.). М., 1998.
169. Покровский И. А. Естественное-правовое течение в истории гражданского права. СПб., 1909.
 170. Покровский И. А. История римского права. СПб., 1998.
 171. Поликарпова Е. В. Антифеодальное аграрное законодательство Великой французской буржуазной революции 1789-1794 гг. М., 1987.
 172. Политические институты США: история и современность. М., 1988.
 173. Полянский Н. Н. Основные формы построения уголовного процесса // Ученые записки Московского государственного университета. 1949. Вып. 145. С. 57—65.
 174. Попов К. А. О "Конституции Сётоку" // Попов К. А. Законодательные акты средневековой Японии / Перевод с японского. Вступительная статья. Комментарий. М., 1984. С. 7—12.
 175. Попов К. А. О "Манифесте Тайка" // Попов К. А. Законодательные акты средневековой Японии / Перевод с японского. Вступительная статья. Комментарий. М., 1984. С. 12—20.
 176. Попов П. С. Краткий исторический очерк уголовного законодательства Китая с древнейших времен до второй половины X века. СПб., 1880.
 177. Портной В. П., Славин М. И. Этапы развития Советской Конституции (Историко-правовые исследования) — М., Наука. 1982.
 178. Португалов И. В. Закон XII таблиц. Саратов, 1895.
 179. Поттешер Ф. Знаменитые судебные процессы. М., 1985.
 180. Преступления и наказания в Англии, США, Франции, Японии. Общая часть. М., 1991.
 181. Проблемы государства и права развивающихся стран: результаты и перспективы исследований. // Сов. государство и право. 1984. № 11.
 182. Пухан И., Поленак-Акимовская М. Римское право. М., 2000.
 183. Раевич С. И. Гражданское право буржуазно-капиталистического мира. М., 1929.
 184. Разделение властей: история и современность. / Под ред. М.Н. Марченко. М., 1996.
 185. Ревуненков В. Г. Якобинская республика и ее крушение. Л., 1983.
 186. Рейснер М. А. Идеологии Востока. Очерки восточной теократии. М. — Л., 1927.
 187. Римское частное право / Под ред. И. Б. Новицкого, И. С. Перетерского. М., 1995.
 188. Рогожин И. А., Ярмыш А. Н. Государство и право России в период становления и развития абсолютизма (вторая половина 17- конец 18 вв.) — К., 1989.
 189. Романов А.К. Правовая система Англии: Учеб. пос.. — М., 2000.
 190. Романов В. Н. К вопросу о жанре дхармашастр // История и культура Центральной Азии. М., 1983.
 191. Романов В. Н. О социальной значимости дхармашастр // Санскрит и

Основні риси феодального права в країнах Західної Європи.
Партикуляризм.

Джерела феодального права. Салічна Правда, Рипуарська Правда, Правда Іне. Французькі збірники кутюмів. Саксонське і Швабське зерцала в Німеччині. Розвиток королівського законодавства. Статутне право. "Кароліна" 1532 р. в Німеччині. Французький ордонанс 1670 р.

Канонічне право. Римсько-католицька церква в країнах Західної Європи. Інквізиція.

Розвиток міського права. Статути вільних міст, цехів і купецьких гільдій. Магдебурзьке право.

Рецепція римського права в Західній Європі.

Право феодальної земельної власності: алод, фео́д і бенефіцій. Його основні принципи: ієрархічна структура, становий характер, обмеження в розпорядженні. Право зобов'язань. Злочини і покарання. Обвинувально-змагальна форма процесу і розшуковий (інквізиційний) процес.

Особливості феодального права Англії. "Загальне право" і «право справедливості». Статутне право, феодальна поземельна власність. Майорат. Мертонські та Вестмінстерські статути. Класифікація злочинів згідно з англійським правом. "Криваве законодавство" періоду абсолютизму.

Феодальна держава і право в країнах Центральної та Південно-Східної Європи

Особливості розвитку феодальних відносин у Східній Римській імперії (Візантії) та їх вплив на еволюцію державного ладу. Імператор. Центральний державний апарат і місцеве управління. Організація військової справи. Судова система.

Виникнення феодальної державності у південних і західних слов'ян. Суспільний і державний лад феодальної Сербії та феодальної Чехії. Перше Болгарське царство (IX-XI ст.) Друге Болгарське царство (XIII-XIV ст.). Ранньофеодальна монархія в Польщі.

Станово-представницька монархія в Чехії та Польщі. Шляхетська Річ Посполита. Реформи Казимира Великого. Радомська конституція 1505 р. Вальні сейми і сеймики. Конфедерації.

Загальна характеристика і джерела права Візантії у IV-VII ст. Кодифікація Юстиніана. Розвиток візантійського права в VIII-XIV ст. Еклога. Прохірон. Базиліки. Землеробський закон.

Основні пам'ятки права слов'янських держав. «Закон судний людям». Польська Правда, Сербський Законник Стефана Душана. Віслицький та Нешавські статути феодальної Польщі.

Загальна характеристика права.

Феодальна держава і право в країнах Азії та Африки

Основні закономірності виникнення і розвитку феодальної держави

і права в країнах Азії та Африки. Традиційний характер суспільно-політичного життя і форм держави. Вплив релігії на соціальну і політичну структуру.

Перехід до феодалізму в Індії та Китаї. Виникнення феодального суспільства і феодальної держави в Японії.

Суспільно-політичний розвиток Китаю. Династії Тан, Мін і Цин. Імператорська влада. Традиційні державні відомства. Армія. Судова організація.

Станово-кастова структура феодальної Індії. Делійський султанат. Державна структура імперії Великого Могола. Збройні сили.

Державний лад ранньофеодальної Японії. Імператорська влада. Встановлення сьогунату. Органи центрального і місцевого управління. Військова організація.

Утворення Арабського халіфату. Суспільна структура. Організація державної влади. Вплив ісламу на політичне життя і державне управління. Судова система.

Середньовічні держави Африки: Гана, Малі, Сонгай, міста-держави Хауса. Суспільно-економічний розвиток. Центральні і місцеві органи управління.

Основні риси права феодального Китаю. Систематизація законів. Розвиток права в феодальній Індії. Коментарі до дхармашастр. Джерела і основні інститути права Японії.

Особливості становлення і розвитку мусульманського права, зв'язок релігії та права. Джерела мусульманського права. Коран. Сунна. Іджма. Право власності. Договір. Шлюбно-сімейне право. Злочини і покарання.

Право середньовічних африканських держав.

Розділ III. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НОВОГО ЧАСУ

Основні закономірності переходу від феодального ладу до буржуазного. Різноманітність шляхів і форм утвердження буржуазної державності і буржуазного права.

Періодизація історії буржуазної держави і права.

Виникнення буржуазної держави і права

Причини і передумови буржуазних революцій. Основні завдання і рушійні сили буржуазних революцій.

Буржуазна революція 1640-1658 рр. в Англії, її особливості та основні етапи. Політичні течії в революції. Довгий парламент. Проголошення республіки. Протекторат Кромвеля. "Знаряддя управління" 1653 р. Система-органів влади і управління за часів протекторату.

145. Молоднякова Э. В. Избирательная система в Японии // Японский опыт для российских реформ. М., 1998. Вып. 3.
146. Молоднякова Э. В., Маркаръян С. Б. Японское общество: книга перемен (полтора века реформ). М., 1996.
147. Монахов В. М., Мирочник С. О. Истоки американского парламентаризма // Вестник межпарламентской ассамблеи. СПб., 1996. № 3. С. 77-85.
148. Нарсеянц В. История права: Англия и Россия. — М., 1984.
149. Немилов А. Н. Немецкие гуманисты XV в. Л., 1979.
150. Неусыхин А. И. Новые данные по источниковедению Салической правды // Средние века. 1960. Вып. 17. С. 394—409; 1962. Вып. 21. С. 212—237; 1964. Вып. 25. С. 35—52; 1967; Вып. 30. С. 41—60.
151. Неусыхин А. И. Проблемы европейского феодализма. М., 1974.
152. Никольский Б. В. Система и текст XII таблиц. Исследование по истории римского права. СПб., 1897.
153. Ниведа Р. Історія виникнення юридичних осіб в англосаксонській і континентальній системах права // Право України. — 1998. - №9.
154. Новицкий И. В. Римское право. — М., 1997
155. Новицкая Т. Е. Вопросы методологии государства и права. Вестник Московского ун-та. 1997. № 1. С. 3-19.
156. Норман Г. Возникновение современного государства Японии. М., 1961.
157. Оболенский А. В. Государственная служба США: история и современность // Государство и право. 1999. № 4. С. 103-111.
158. Овчинников П. В. Крах Веймарской республики в буржуазной историографии ФРГ. М., 1983.
159. Олар А. Политическая история Французской революции: происхождение и развитие демократии и республики. М.; Л., 1938.
160. Оппенгейм Н. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. М., 1990.
161. Очерки кодификации и новеллизации буржуазного гражданского права. М., 1983.
162. Павлішина Л. Японія: роль виконавчої влади у законодавчому процесі // Право України. — 2002. - №12.
163. Перегудов С. П. Разделение властей по-британски // Британия и Россия. М., 1997.
164. Перетерский И. С. Дигесты Юстиниана. Очерки по истории составления и общая характеристика. М., 1956.
165. Петрушевский Д. М. Великая Хартия Вольностей и конституционная борьба в английском обществе во второй половине XIII века. М., 1918.
166. Петрушевский Д. М. Очерки истории английского государства и общества в средние века. М., 1937.
167. Пидопрыгора А. А. Основы римского частного права. — К., 1990.
168. Писаренко К. А. Об эволюции форм правления европейских государств

121. Ли Г. Ч. История инквизиции в средние века. В 2 т. СПб., 1911-1912.
122. Липшиц Е. Э. Право и суд в Византии в IV—VIII вв. Л., 1976.
123. Липшиц Е. Э. Суд и процесс в Византии (IV—VIII вв.). М., 1976.
124. Локк Дж. Два трактата о правлении // Антология мировой правовой мысли. М., 1999. Т. III.
125. Лузин В. В. Принцип разделения властей как основа конституционализма: сравнительно-правовое исследование на примере США, Великобритании и Франции. Н. Новгород, 1997.
126. Лютер Мартин. О светской власти // Антология мировой правовой мысли. Т. 2. М., 1999. С. 668-670
127. Май С. К. Очерки общей части буржуазного обязательственного права. М., 1953.
128. Максименко Н. Д. Государство и право стран освободившихся от колониальной зависимости. Учебное пособие. — М., 1984.
129. Мальцев Г. В. Пять лекций о происхождении и ранних формах права и государства. М., 2000.
130. Марченко М. Н. Соотношение законодательной и исполнительной властей в государственном механизме Германии 30-х гг. // Вестник МГУ. Серия «Право». 1994. № 5.
131. Марченко М. Н. Основные источники англосаксонского права: понятие, прецедент // Вестник МГУ. Серия «Право». 1999. № 4.
132. Марченко М. Н. Судебная власть в политической системе Германии 30—40-х гг. // Вестник МГУ. Серия «Право». 1995. № 1.
133. Медведев И. П. Византийская правовая культура. М., 2001.
134. Мельгунов С. П. Красный террор в России. - М., 1990.
135. Менгер А. Гражданское право и имущие классы общества. М., 1896.
136. Милов Л. В. Византийская Эклога и Пространная Русская Правда (проблемы рецепции) // Древнее право. 1998. № 1 (3).
137. Минин А. А. Принцип разделения властей в конституционном механизме США / Сов. госуд. и право. — 1984. - № 6.
138. Минин А. А., Языков Е. Ф. Конституции США: история и современность. М., 1988.
139. Мирский Г. И. "Третий мир": Общество, власть, армия. — М., 1989.
140. Митин А. А., Языков Е. Ф. Конституция США: История и современность. — М., 1988.
141. Мишин А. А. Принцип разделения властей в конституционном механизме США. М., 1984.
142. Мишин А. А., Власихин В. А. Конституция США: политико-правовой комментарий. М., 1983.
143. Мишина Е. Миссисипи против Джонсона как судебное зеркало президентского иммунитета // Российская юстиция. 1998. № 1. С. 45-48.
144. Молов В. Н. Мервинги // Вопросы истории. М., 2000. № 6. С. 150-158.

Військова диктатура Кромвеля. Реставрація Стюартів.

Революція 1775-1787 рр. у Північній Америці. Початок війни англійських колоній за незалежність. Лойялісти. Декларація незалежності Сполучених Штатів Америки 1776 р. Статті конфедерації і вічного союзу 1781 р. Повстання Д.Шейса. Розробка і прийняття Конституції США 1787 р. Білль про права 1791 р.

Буржуазна революція 1789-1794 рр. у Франції. Державно-правові ідеї Вольтера, Ж.Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є. Установчі збори. Декларація прав людини і громадянина 1789 р. Конституція 1791 р. Жирондистська республіка. Диктатура якобінців. Революційний уряд. Конвент та його комітети. Революційний трибунал. Армія. Соціально-економічні заходи якобінців. Аграрне та робітниче законодавство.

Переворот 9-го термідора і термідорианська реакція. Конституція 1795 р. Уряд Директорії.

Буржуазна революція 1848-1849 рр. в Німеччині, її причини і передумови. Революційні виступи в Австрії та Пруссії. Франкфуртський парламент і Конституція 1849 р. Причини поразки революції.

Реставрація Мейдзі - початок революційних перетворень в Японії. Буржуазні реформи 70-80-х рр. XIX ст. Зміни в політичній системі Японії. Виникнення політичних партій. Конституція 1889 р. Створення буржуазної системи. Збереження в державному апараті феодальних установ і традицій.

Національно-визвольні революції у Латинській Америці. Визвольна війна 1810-1826 рр. і утворення незалежних держав. Перші конституції латиноамериканських держав. Встановлення монархії у Бразилії. Конституція 1824 р.

Велика селянська війна 1850-1864 рр. у Китаї. Криза політичної системи. Рух за введення конституційного правління наприкінці XIX ст. "100 днів" реформ. Три принципи Сунь Ятсена. Сінхайська революція 1911 р. Скиннення Маньчжурської династії Цинь. Проголошення республіки.

Розвиток буржуазної держави до початку XX ст.

Формування буржуазної конституційної монархії в Англії. "Славна революція" 1688 р. Білль про права 1689 р. і Акт про упорядкування 1701 р. Основні принципи британського парламентаризму. Оформлення державного механізму буржуазної конституційної монархії. Вибірчі реформи 1832 р. і 1867 р. Консерватори (торі) і ліберали (вігі). Реформи місцевого самоврядування. Поліція. Судова реформа 1875 р.

Основні зміни в політичній системі Англії в останній чверті XIX ст. Боротьба між Північчю та Півднем. Вибірча реформа 1884-1885 рр.

Економічний і політичний розвиток США в першій половині XIX ст. Міссурійський компроміс 1820р.

Громадянська війна 1861-1865 рр. Законодавчі акти уряду А. Лінкольна: Гомстед-акт 1862 р. і Прокламація про звільнення рабів. Перемога Півночі. "Реконструкція" Півдня. Еволюція державного ладу

США. XIII-XV поправки до Конституції США. Зростання централізації. Посилення ролі Верховного Суду США.

Соціально-політичний розвиток Франції у 1799-1870 рр. Переверот 18 брюмера (1799 р.) Наполеона Бонапарта. Конституція 1799 р. Консулат. Імперія Наполеона I. Створення централізованого бюрократичного апарату. Основні риси бонапартизму. Реставрація Бурбонів. Хартія 1814 р. Липнева революція і Хартія 1830 р. Революція 1848 р. і проголошення (Другої) республіки. Конституція 1848 р. Державний переворот Луї Бонапарта (1851 р.) і Конституція 1852 р. Державний лад Другої імперії. Армія і поліція в системі бонапартизму.

Революція 18 березня 1871 р. Роль ЦК національної гвардії. Вибори і проголошення Паризької Комуни. Злам буржуазної державної машини Комуною. Декларація "До французького народу" 19 квітня 1871 р. Державний лад Паризької Комуни та принципи її організації. Соціально-економічні заходи Комуни. Судова система. Уроки Паризької Комуни.

Виникнення Третьої республіки у Франції. Партії і політична боротьба після загибелі Комуни. Конституційні закони 1875 р.

Соціально-політичні наслідки поразки буржуазної революції 1848 р. в Німеччині. Пруський шлях розвитку капіталізму. Об'єднання Німеччини через Пруську монархію. Створення Німецької імперії. Імперська Конституція 1871 р. Державний лад. Судова система. Панування Прусії в Німецькій імперії.

Становлення національних держав у Південно-Східній Європі. Утворення Румунського королівства. Конституція 1866 р. Виникнення Сербської держави. Утворення Болгарської держави. Тирнівська конституція 1879 р.

Японська держава наприкінці XIX ст. Поєднання військово-феодалних та імперіалістичних рис у механізмі японської держави. Роль воєнщини в політичному житті.

Розвиток латиноамериканських держав у XIX ст. Утворення політичних партій. Кауділізм і військові перевороти. Конституція Аргентини 1853 р. Проголошення республіки в Бразилії в 1889 р. Конституційна нестабільність.

Колоніальні імперії

Колоніальні володіння Англії. Організація управління колоніями. «Завойовані» колонії та «переселенські». Домініони. Акт про дійсність колоніальних законів 1865 р. Імперські конференції. Акти про управління Індією 1773 і 1858 р. Становище Британії. Акт про Британську Північну Америку 1867 р.

Створення і розвиток французької колоніальної імперії. Організація управління «старими» і «новими» колоніями. Реформа управління Алжиром. Протекторати.

Управління іспанськими, португальськими та німецькими колоніями.

96. Корсунський А. Р. Образование раннефеодального государства в Западной Европе.—М., 1963.
97. Косарев А. И. Этапы рецепции римского права. // Советское государство и право. - 1983, №7.
98. Кострицина (Крашенинникова) Н. А. Ограничение гарантий неприкосновенности личности в английском праве (Habeas Corpus Act 1679г. и практика его применения). М.,1957.
99. Кофанов Л. Л. Владение и собственность в Законах XII таблиц // Древнее право. 2000. № 6. С. 146-159.
100. Кофанов Л. Л. Обязательственное право в архаическом Риме (VI-IV вв. до н. э.). М., 1994.
101. Кочекьян С. Ф. Государство и право древней Греции. — М., 1963.
102. Крашенинникова Н. А. Великая французская буржуазная революция и ее первые конституции // Вестник МГУ. Серия «Право». 1989. № 4.
103. Крашенинникова Н.А. Источники древнеиндийского права и их развитие в средневековой Индии. // Правоведение. - 1980, №1.
104. Кропоткин П. А. Великая французская революция. М., 1914.
105. Крылова Н. Е. Основные черты нового УК Франции. - М., 1996.
106. Крылова Н. Е., Серебренникова А. В. Уголовное право зарубежных стран. М., 1998.
107. Крючкова О. В. Новые материалы о деятельности континентального конгресса // Американский ежегодник. 1977. М., 1978.
108. Крючкова О. В. Финансовая деятельность континентального конгресса (1775—1783) // Американский ежегодник. 1975. М., 1975.
109. Кузнецов А. А. Эволюция индийской касты. М., 1983.
110. Кукушкин Ю.С., Чистяков О.Н. Очерк истории советской Конституции.- М.,1987.
111. Куликовский Ю. А. История Византии. Т. III, 602— 717 годы. СПб., 1996.
112. Курицын. Становление социалистической законности. —М., 1983.
113. Кутуев П. Чим зайняті палата громад і палата лордів // Віче. – 1999. - №6.
114. Кычанов Е. И. Основы средневекового китайского права (УП-ХШ вв.). М., 1986.
115. Лавровский В. М. Проблемы исследования земельной собственности в Англии (XVII—XVIII вв.). М., 1958.
116. Лафитский В. И. Основы конституционного строя США. М., 1998.
117. Лебек С. Происхождение франков V—IX вв. М., 1993.
118. Леонтьев А.К. Образование приказной системы управления в Русском государстве.-М., 1961.
119. Леруа М. Старое и новое право (к столетию кодекса Наполеона). СПб., 1907.
120. Лесников М. П. Этюды о Великой хартии вольностей. М., 1926.

- развития. - Вестник Московского ун-та. М. 1997. № 5. С. 20-34.
72. Золотарев А. Ю. Судебная система у салических франков в У—УП вв. // Новик. Вып. 3. Воронеж, 2000.
 73. Иеринг Р. Значение римского права для нового мира. СПб., 1875.
 74. Иеринг Р. Об основании защиты владения. Пер. с нем. М., 1883.
 75. Иеринг Р. Теория владения / Сокр. пер. Е. В. Васковского. СПб., 1895.
 76. Из истории якобинской диктатуры (1793—1794) // Труды межвузовской научной конференции. Одесса, 1962.
 77. Ильин Г. Ф. Основные проблемы рабства в Древней Индии // История и культура Древней Индии. М., 1963.
 78. Ильин Г. Ф. Шудры и рабы в древнеиндийских сборниках законов // Вестник древней истории. 1950. № 2.
 79. История буржуазного конституционализма в XIX в. М., 1987.
 80. История буржуазного конституционализма в XVII—XVIII вв. М., 1983.
 81. Казанцев С. М., Сидорчук М. В. О юридической силе свода законов Российской империи. Вестник ЛГУ. Серия 6. Философия. Право. — 1988. Вып. 2.
 82. Калинина Э.А. Истоки индийского права. // Правоведение." 1979, №1.
 83. Каменский В. Г. Биль о правах в конституционной истории США (Историко-критические исследования) — М., Наука, 1983.
 84. Каменский В.Г. Билль о правах в конституционной истории США. (Историко-критическое исследование).- М., 1983.
 85. Карательные органы современного империалистического государства. — М., 1988.
 86. Карбонье Ж. Юридическая социология. М., 1986.
 87. Катрич В. М. Держава і право Стародавнього Риму. — К., 1974.
 88. Катрич В. М. Історія рабовласницької держави та права стародавньої Греції. — К., 1969.
 89. Клочков И. С. Древняя культура Вавилона (человек, судьба, время). М., 1983.
 90. Кодбанов Л. Л. Обязательственное право в архаическом Риме (VI—IV вв. до н. э.). М, 1994.
 91. Козина Е. М. Социально-правовое положение зависимого населения в Китае // Рабство в странах Востока в средние века. М., 1986.
 92. Кондратьев С. В. Король и право в предреволюционной Англии // Нобили и парии средневекового общества. Тюмень, 1997. С. 79—106.
 93. Конрад Н. И. Япония: народ и государство. М., 1959.
 94. Корсунский А. Р. Образование раннефеодального государства в Западной Европе. М., 1963.
 95. Корсунский А. Р., Гюнтер Р. Упадок и гибель Западной Римской империи и возникновение германских королевств (до середины VI в.). М., 1984.

Виникнення і розвиток буржуазного права

Буржуазні революції ХУІІ-ХІХ ст. і виникнення нових буржуазних правових систем. Сутність буржуазного права та його принципи. Основні системи буржуазного права: англосаксонська, континентальна (романо-германська) тощо.

Англосаксонська система права. Поступова трансформація феодального права Англії в буржуазне.

Створення в Англії основних інститутів цивільного буржуазного права. Джерела цивільного права: "загальне право" і "право справедливості". Статутне право. Збереження феодальної форми та архаїчних правових інститутів. Розподіл власності на реальну та особисту. Довірча власність (траст). Впровадження буржуазних принципів в традиційну англійську доктрину договору. Деліктне право та його особливості. Правовий статус торговельних компаній. Сімейне право. Специфічна система судових позовів.

Становлення і розвиток буржуазного кримінального права в Англії. Збереження феодальних кримінально-правових норм. Тричленна система злочинів. Habeas corpus act" 1679 р. Лібералізація каральної політики.

Поширення англо-саксонської системи права в країнах Британської колоніальної імперії. Вплив англосаксонської системи на виникнення і розвиток буржуазного права в США.

Континентальна система буржуазного права. Основні закономірності її установа. Радикальне скасування у Франції старих феодальних правових інститутів та розробка нової правової системи.

Джерела цивільного права Франції. Роль закону. Цивільний кодекс Наполеона 1804 р. Торговельний кодекс Франції 1807 р. Австрійський цивільний кодекс 1811 р. Саксонське цивільне уложення 1863 р. Розробка й прийняття Німецького Цивільного Уложення (НЦУ) 1900 р., його структура, особливості. Торговельний кодекс Японії 1899 р.

Основні інститути цивільного права в країнах континентальної системи права. Рівність перед законом, священність і недоторканність приватної власності, свобода договору, рівність сторін у договорі, його обов'язковість. Нові принципи сімейного права. Цивільний шлюб.

Виникнення буржуазного кримінального права. Декрети революції та Кримінальний кодекс Франції 1791 р. Кримінальний кодекс Франції 1810 р. Імперський кримінальний кодекс Німеччини 1871 р. Кримінальний кодекс Японії 1880 р.

Розвиток буржуазного законодавства про працю. Закони про робітників та бідних в Англії. Законодавство про працю в США. Становище профспілок. Закон Ле-Шапельє 1791 р. у Франції. Законодавство 1884 р. про робітничі спілки. Закон про соціальне страхування 1883 р. в Німецькій імперії.

Регламентация дитячої та жіночої праці в Англії, Франції, США,

Німеччині.

Розділ IV. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НОВІТНЬОГО ЧАСУ

Нові риси в розвитку держави і права в ХХ столітті. Боротьба в умовах постіндустріального суспільства двох провідних ліній: демократичної та консервативно-реакційної.

Головні етапи в розвитку держави і права новітнього часу.

Демократичні держави

Світ на початку ХХ ст. Зміни на політичній карті Європи після першої світової війни. Друга світова війна та її державно-правові наслідки.

Сполучені Штати Америки. Розвиток державно-монополістичного капіталізму. Державне регулювання ринкових відносин. "Новий курс" президента Рузвельта. Двопартійна система США. Демократи і республіканці. Асоціація, прогресивних дій. Інші політичні партії та угруповання.

Основні зміни в державному ладі США. Принципи федералізму. Централізація влади. Конгрес та його комітети, Демократизація виборчого права. ХІХ, ХХІV і ХХVІ поправки до Конституції. Закон про виборчі права 1965 р. Президент. Апарат Білого дому. Мілітаризація державного апарату. Пентагон і ЦРУ. Структура поліцейського апарату. ФБР. Верховний Суд США.

Зміни в політичному режимі Сполучених Штатів після другої світової війни.

Великобританія. Соціально-економічна структура. Розвиток британської двопартійної системи. Консерватори і ліберали. Посилення лейбористської партії.

Еволюція державного ладу. Акт про парламент 1911 р. Реформа парламенту 1949 р. Виборчі реформи 1918 р. і 1928 р. Акт про народне представництво 1948 р. Корона. Посилення ролі кабінету. Лейбористські уряди. Поліцейські та судові органи. Обмеження місцевого самоврядування.

Британська колоніальна імперія після першої світової війни. Вестмінстерський статут 1931 р.

Третя республіка у Франції після першої світової війни. Багатопартійність. Лівий блок і Національний блок. Робітничі партії. Фашистські організації. Народний фронт 1934-1938 рр. Державний механізм Третьої республіки.

Франція у другій світовій війні. Кінець Третьої республіки. Боротьба за демократичну конституцію після закінчення другої світової війни. Референдуми. Конституція 1946 р. Четверта республіка у Франції. Антидемократичний перегляд Конституції 1946 р.

Військовий заколот 1958 р. в Алжирі. Уряд генерала де Голля.

46. Давыдович А. М. Самодержавие в эпоху империализма (Клас, сущность и эволюция абсолютизма в России) — М., 1978.
47. Дандамаев М. А. Рабство в Вавилонии. М., 1982.
48. Даниелян С. И. Право собственности по ГК Франции 1804 г. // Современные проблемы правоведения. Краснодар, 1998.
49. Декларация прав человека и гражданина 1789 г. История и современность // Советское государство и право. 1989. № 7.
50. Дембо Л. И. "Саксонское зеркало" — выдающийся памятник истории германского феодального права // Саксонское зеркало. Памятник, комментарии, исследования / Ответственный редактор В. М. Ко-рецкий. М., 1985. С. 152—224.
51. Дженис М., Кэй Р., Брэдли Э. Европейское право в области прав человека. Практика и комментарии. — М., 1997.
52. Дмитриева О. В. У истоков английского парламентаризма// Британия и Россия. М., 1997.
53. Дождев Д. В. Основание защиты владения в римском праве. М., 1996.
54. Дождев Д. В. Римское архаическое наследственное право. М., 1993.
55. Дорн Л. Об узурфрукте по римскому праву. СПб., 1871.
56. Дряхлов В. Н. Языческие реликты в судебных обычаях франков по «Салической правде» // Труды Кировского филиала МГЮА. Киров, 1999. № 3. С. 234—239.
57. Дюги Л. Общие преобразования гражданского права со времен кодекса Наполеона. М., 1919.
58. Дюприе Л. Государство и роль министров в Англии. СПб., 1906.
59. Емельянов В. В. Древний Шумер. СПб., 2001.
60. Ерошкин Н. Б. Самодержавие накануне краха. — М., 1975.
61. Ерошкин Н. П. История государственных учреждений дореволюционной России.—М., 1983.
62. Жидков О. А. Верховный суд США: право и политика. М., 1985.
63. Жорес М. История Конвента. М.; Л., 1927.
64. Жюллио де ла Морандьер Л. Гражданский кодекс Франции. В 3т. М., 1956-1960.
65. Зайончиковский П. А. Самодержавие и русская армия на рубеже 19-20 вв., М., 1973.
66. Зайончковский П. А. Российское самодержавие в конце 19 ст. — М., 1970
67. Зайончковский П.А. Отмена крепостного права в России.- М., 1968.
68. Зайончковский П.А. Правительственный аппарат самодержавной России в XIX веке.- М., 1978.
69. Захер М. Движение «бешеных». М., 1961.
70. Зелер В. Учение о праве общей собственности по римскому праву. Харьков, 1895.
71. Злотопольский Д.П. Российская федерация- особенности современного

21. Брехт А. О государственном устройстве Веймарской республики и вопросы ее политической системы // Проблемы формирования и развития политической системы буржуазных обществ. Свердловск, 1984.
22. Бромхэд П. Эволюция британской конституции М., 1978.
23. Бугай Н.Ф. Органы защиты завоеваний Октября.- М., 1982.
24. Буханов В. А. Гитлеровский «новый порядок» в Европе и его крах (1939—1945). Екатеринбург, 1994.
25. Вигасин А. А. "Меры против воров" в Народа-смрити // Древняя Индия. Язык, культура, текст. М., 1985.
26. Вигасин А. А. "Устав о рабах" в "Артхашастре" Каутильи // Вестник древней истории. 1976. № 4.
27. Вигасин А. А. Наем в древней Индии // Вестник древней истории. 1989. № 3.
28. Вигасин А. А. Юридическая тематика в композиции дхармашастр // Санскрит и древнеиндийская культура. М., 1979.
29. Вигасин А. А., Самозванцев А. М. Артхашастра: проблемы социальной структуры и права. М., 1984.
30. Виноградов П. Г. Римское право в средневековой Европе. М., 1910.
31. Воробьев М. В. Японский кодекс "Тайхо ёро рё" (VIII в.) и право раннего Средневековья. М., 1990.
32. Галанза П. Н. Государство и право Древнего Рима. — М., 1963.
33. Галкин А. А. Германский фашизм. М., 1967. История фашизма в Западной Европе. М., 1978.
34. Голунский С. А. Теория насилия и убийств. — Ашхабад, 1942.
35. Государственный строй США. — М., Юр. лит., 1976.
36. Государство и управление в США. М., 1974.
37. Григулевич И. Р. История инквизиции. М., 1970.
38. Гримм Э. Д. К вопросу о природе владения по римскому праву // Журнал гражданского и уголовного права. 1894. Вып. 10.
39. Гринько М. А. Институт владения в ГГУ 1900 г.: история вопроса // Вестник МГУ. Серия «Право». 2000. № 4.
40. Гуревич А. Л. Проблемы генезиса феодализма в Западной Европе. М., 1970.
41. Гуревич А. Я. Избранные труды. Том 1, Древние германцы. Викинги. М.—СПб, 1999.
42. Гусаков А. Деликты и договоры как источники обязательств в системе гражданского права Древнего Рима. М., 1896.
43. Гусева Н. Е. Индуизм. История формирования, культовая практика. М., 1977.
44. Гутнова Н. Д. Происхождение английского парламента. М., 1960.
45. Гюнтер Р. К развитию социальной и имущественной дифференциации в древнейшем Риме// ВДИ. 1959. № 1. С. 52-83.

Утворення П'ятої республіки. Конституція 1958 р. Кримінальна поліція Франції. Суд.

Посилення виконавчої влади в провідних країнах буржуазної демократії. Теорія та практика делегованого законодавства в Англії, Франції та США.

Веймарська республіка в Німеччині. Революція в листопаді 1918 р. та її наслідки. Конституція 1919 р. Система органів влади й управління в період Веймарської республіки (1919-1933 рр.). "Президентські" кабінети. Управління в землях.

Розгром фашистської Італії у другій світовій війні. Боротьба за демократизацію суспільного та державного ладу. Встановлення республіки. Конституція 1947 р. Подальший розвиток державного ладу і політичного режиму.

Поразка фашистської Німеччини у другій світовій війні. Потсдамські угоди. Окупаційний Статут. Політика розколу країни Бізонія і Тризонія.

Утворення ФРН. Основні риси Боннської конституції 1949 р. Еволюція політичного режиму. Структура поліцейського апарату.

Утворення єдиної німецької держави в жовтні 1990 р. Державний устрій Німеччини.

Національні держави Центральної та Південно-східної Європи

Виникнення після першої світової війни національних держав у Чехословаччині, Угорщині, Югославії, Болгарії, Утворення незалежної Польської Республіки.

Конституційне самовизначення Болгарії, Мала Конституція Польщі 1919 р. Конституція Румунії 1923 р. Тимчасова конституція Чехословаччини 1918 р. Відовданська конституція Югославії 1921 р.

Державні перевороти і встановлення авторитарних режимів в Югославії, Болгарії, Угорщині. Антидемократична Конституція Польщі 1935 р. Політичний режим Антонеску в Румунії.

Характер і форми революції середини 40-х рр. ХХ ст. в країнах Центральної і Південно-Східної Європи. Встановлення народно-демократичної влади. Будівництво нового державного апарату. Конституційне законодавство.

Особливості соціально-політичного розвитку європейських країн народної демократії. Деформація економіки та суспільно-політичного ладу. Криза системи "реального соціалізму".

Демократичні революції 1989-1990 рр. і демонтаж адміністративно-бюрократичної системи управління. Утворення незалежних Чеської та Словацької держав.

Основні зміни в праві буржуазних країн

Нові тенденції у розвитку правових систем. Поява нових галузей законодавства і комплексних галузей права. Вплив міжнародних правових норм на внутрішнє право окремих держав.

Активізація кодифікаційної діяльності у Франції та США. Практика консолідованих законів в Англії.

Розвиток цивільного і торгового права. Суб'єкти права. Правові форми організації монополістичного капіталізму. Антитрестовське законодавство. Еволюція права власності. Право зобов'язань. Відмова від принципів "свободи договору" і обов'язкової сили договору.

Прогресивні нововведення в сімейному праві. Правове становище заміжньої жінки.

Соціальне законодавство. Становище професійних спілок. Право на страйк. Закон Вагнера 1935 р. і Закон Тафта-Хартлі 1947 р. в США. Закон "Про відносини в промисловості" 1971 р. в Англії.

Зміни в кримінальному праві. Боротьба із загальнокримінальною злочинністю. Удосконалення пенітенціарної системи. Кримінальне законодавство про політичні злочини. Закон Маккарена-Вуда 1950 р. в США.

Кримінально-процесуальне право. Закони ФРН 1974 р. про зміни в кримінально-процесуальному праві. Розвиток сумарного судочинства в Англії та США.

Фашистські держави і військові диктатури

Фашистський рух в Італії після першої світової війни. Встановлення фашистської диктатури. Виключні закони 1926-1927 рр. "Про захист держави". Механізм фашистської диктатури. Одержавлення фашистської партії. Дуче і Велика фашистська рада. Принципи "корпоративної системи". Хартія праці 1927 р. Каральні органи. Політична партія (ОВРА). Трибунал захисту держави.

Кодекс поліції безпеки 1926 р. Кримінальний кодекс 1931 р.

Криза Вермайської республіки в Німеччині. Націонал-соціалістична німецька робітничка партія та її програма. Прихід фашистів до влади. Руйнування державно-правових установ Веймарської республіки. Механізм фашистської диктатури. Фюрер. Рейхстаг, імперська канцелярія. Ліквідація автономії земель. Збройні сили. Агресивна зовнішня політика.

Каральні органи фашистської диктатури: СА, СС, СД, Гестапо, поліція, концентраційні табори. Закон "Про захист народу і держави" 1933 р. Боротьба з політичними противниками.

Фашизація Японії на початку 30-х рр. Мілітаризація суспільства. Встановлення військово-фашистського режиму. "Нова політична структура" і "нова економічна структура". Збереження монархічної влади. Зрошення адміністративного військового і поліцейського апарату.

4. Спеціальна література з окремих проблем історії держави і права зарубіжних країн.

1. Абсолютизм в Росии (17-18 вв.): Сборник статей — М., 1964.
2. Адо А. В. Аграрное законодательство. Учредительное собрание и крестьянское движение во Франции в 1790 г. // Новая и новейшая история. 1957. № 2.
3. Адо А. В. К истории борьбы за проведение в жизнь аграрного законодательства якобинцев // Французский ежегодник. 1967. М., 1968.
4. Азаревич Д. И. История византийского права. Т. 1.4. 1. Ярославль, 1876; Ч. 2. Ярославль, 1877.
5. Айзенштат М. П. Британский парламент и общество в 30-40-х годах XIX в. М., 1997.
6. Айзенштат М. П. Шаги на пути к демократии: Английский парламент XVII—XX вв. Парламент и правительство // Британия и Россия. М., 1999.
7. Аксененок Г. А., Кикоть В. А. "Саксонское зеркало" и его автор в свете новых исследований // Саксонское зеркало. Памятник, комментарии, исследования / Ответственный редактор В. М. Кореццкий. М., 1985 С. 226—269.
8. Андреев М. Недвижимая собственность в Риме до XII таблиц // ВДИ. 1955. № 1. С. 142-146.
9. Аннерс Э. История европейского права. М., 1994.
10. Арисов Н. Н, Французский гражданский кодекс 1804 г. Учебное пособие. — М., 1972.
11. Архангельский С. И. Аграрное законодательство Великой английской революции. Ч. I. М.; Л., 1935; Ч. II. М.; Л., 1940.
12. Бартошек М. Римское право. Понятия, термины, определения. М., 1989.
13. Басков В.И. История прокуратуры Российской империи. Вестник Московского ун-та. 1997, № 2. С. 3-13.
14. Батыр К. И. История государства и права Франции периода буржуазной революции 1789-1794 гг.— М., 1984. Батыр К. И. История феодального государства Франции. М., 1975.
15. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях. М., 1995.
16. Белявский В. А. Вавилон легендарный и Вавилон исторический. — М., 1971.
17. Бельсон А. М. Суд, прокуратура и тюрьмы в современном буржуазном государстве: Учебное пособие. — М., 1972.
18. Бернгейф Ф. Гражданское уложение Германской империи в процессе его образования. СПб., 1910.
19. Боботов С. В. Наполеон Бонапарт: реформатор и кодификатор. М., 1998.
20. Боботов С.В. Правосудие во Франции. — М., 1994.

45. Соборное уложение 1649 г. Текст. Комментарии. – Л., 1988.
46. Соединенные Штаты Америки: Конституция и законодательные акты. М., 1993.
47. Статут Великого Княжества Литовского. – С-Пб., 1881.
48. Судебники XV-XVI веков. – М., Л., 1952.
49. Тит Ливий. История Рима от основания города. Том 1. М., 1989.
50. Уголовные установления Тан с разъяснениями (Тан люй шу и) / Введ., пер. с кит. и коммент. В. М. Рыбакова. Цзюани 1-8. СПб., 1999; Цзюани 9-16. СПб., 2002.
51. "Указ о реформах" (Манифест Тайка) // Нихон секи — Анналы Японии. Т. 2 / Перевод со старояпонского и комментарии Л. М. Ермаковой и А. Н. Мещерякова. СПб., 1997. С. 148—150.
52. Уложение (Конституция) Сётоку // Нихон секи — Анналы Японии. Т. 2 / Перевод со старояпонского и комментарии Л. М. Ермаковой и А. Н. Мещерякова. СПб., 1997. С. 94—98.
53. Французская революция в документах. 1789—1794. М.;Л., 1926.
54. Французский гражданский кодекс 1804 г. М., 1941.
55. Французский уголовный кодекс 1810г. М., 1947.
56. Цицерон. Диалоги: О государстве. О законах. М., 1994.
57. Цицерон. Три трактата об ораторском искусстве. М., 1994.
58. Штамм С.И. Судебник 1497 г. Учеб. пос. по истории государства и права СССР. – М., 1955.
59. Эклога. Византийский законодательный свод VIII века / Вступительная статья, перевод, комментарии Е. Э. Липшиц. М., 1965.

3. Енциклопедичні і довідкові видання

1. Антология мировой правовой мысли. В 5 т. / Отв. ред. Л. Р. Сюкияйнен. М., 1999.
2. Большая советская энциклопедия. - 3-е изд. -Т. 1-30.- М., 1969-1978.
3. Большой энциклопедический словарь. - М., 1997.
4. Всемирная история государства и права: Энциклопедический словарь / Под ред. В.Е. Крутских. – М., 2001.
5. Новый энциклопедический словарь./ Брокгауз, Ефрон.- Т.1-2.-М., 1911-1916.
6. Советская историческая энциклопедия. - Т.1-16. - М., 1961-1976.
7. Українська радянська енциклопедія. -Т.І- 12.-К., 1977-1984.
8. Энциклопедический словарь / Брокгауз и Ефрон.- Т. 1-43.- М., 1890-1907.
9. Энциклопедический словарь Гранат.- 7-е изд. - Т. 1-58.- М., 1910-1948.
10. Юридична енциклопедія. В 6 тт. – К., 1998-2004.

Каральні органи.

Авторитарні режими та військово-фашистські диктатури в Латинській Америці Зростання ролі армії. Президенти-диктатори і "суперпрезидентські" республіки.

Розпад колоніальних імперій і утворення нових незалежних держав

Криза колоніальної системи після першої світової війни. "Маневри" колонізаторів. Новий підйом національно-визвольної боротьби в колоніях після другої світової війни. Остаточний розпад колоніальних імперій.

Виникнення і розвиток незалежних держав у країнах Південної та Південно-Східної Азії. Боротьба Індії за незалежність. Колоніальна політика Англії. Конституція 1919 р. і 1935 р. Політичні та правові ідеї гандизму. Акт про незалежність Індії 1947 р. і утворення двох домініонів. Конституція Індії 1949 р. Проголошення Республіки Індія 1950 р. Державний лад. Управління штатами.

Проголошення незалежності Індонезії. Конституція 1946 р. Посилення влади президента. Переворот генерала Сухарто в 1965 р. Роль військових.

Національно-визвольні революції у країнах Арабського Сходу. Національна революція в Єгипті. Конституції 1956 р. і 1971 р. Боротьба за національну незалежність Сирії та Лівану. Національно-визвольна війна в Алжирі. Утворення Демократичної Республіки Афганістан.

Боротьба за незалежність у колоніях тропічної Африки.

Зростання національно-визвольного і демократичного руху в Латинській Америці

III. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

ВСТУП

Семінарське заняття — форма навчального заняття, де закріплюється лекційний матеріал і організовується дискусія з проблем, які раніше визначені в пройдених темах. До семінарського заняття студенти готують тези виступів із конкретних проблем, визначених у плані.

Мета семінарського заняття — допомогти студентам самостійно вивчити курс історії держави і права зарубіжних країн, глибоко засвоїти найбільш важливі та складні питання державотворення та розвитку права в історичному процесі становлення і розвитку зарубіжних країн. На семінарському занятті викладач може запропонувати студентам розглянути найбільш актуальні проблеми історичного минулого і сучасності. Семінарське заняття допомагає студентам прищепити навички самостійного формування, чіткого викладення думок з конкретних проблем навчального курсу. Творча дискусія на семінарському занятті формує теоретичне мислення студентів, збагачує їх методами володіння теоретичним матеріалом.

При підготовці до семінарського заняття студенти повинні вивчити рекомендовану літературу, а також конспекти лекційного курсу. Крім того, потрібно опрацювати законодавчий матеріал. При підготовці до семінарського заняття студенти повинні робити окремі виписки і нотатки, класифікувати їх у відповідності з поставленими проблемами, а також виконати практичні завдання, передбачені до кожного семінарського заняття..

По кожній проблемі студенти складають конкретний план або тези виступу, якими можна користуватися під час заняття. Виступ на семінарському занятті потрібно побудувати таким чином, щоб відобразити в ньому наступні моменти:

- 1) чітко поставити проблему;
- 2) обґрунтувати дане положення і розкрити найбільш характерні риси явища, що вивчається, розгляд відповідних класифікацій;
- 3) підкріпити теоретичне положення конкретними фактами і прикладами розвитку української державності і права.

Обговорення питань заняття потрібно вести у формі вільної дискусії; кожний виступаючий повинен прагнути виправити або доповнити відповіді своїх товаришів, внести корективи в тлумачення суперечливих проблем.

Підсумки обговорення підбиває викладач, виправляє помилки, роз'яснює і уточнює окремі положення. Під час семінарського заняття студентам необхідно заносити до конспекту все нове і корисне з того, що вони почули на занятті. Викладач може також доручати студентам підготувати коротку доповідь (реферат) або фіксований виступ з найбільш

23. Конституции буржуазных стран. М.; Л., 1935. Т. I.
24. Конституции государств Европейского Союза. – М., 1997.
25. Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVIII-XIX вв. М., 1957.
26. Конституції нових держав Європи та Азії. – К., 1996.
27. Конституция Сётоку // Попов К. А. Законодательные акты средневековой Японии / Перевод с японского. Вступительная статья. Комментарий. М., 1984.
28. Конституция Сётоку // Народы Азии и Африки. – 1980. - №1
29. Король и бароны в 1215 году. (Из хроники Матвея Парижского) // Средневековье в его памятниках / Под редакцией Д. Н. Егорова. М., 1913.
30. Манифест Тайка // Попов К. А. Законодательные акты средневековой Японии / Перевод с японского. Вступительная статья. Комментарий. М., 1984.
31. Международный пакт о гражданских и политических правах. 1966 // Права человека: Основные правовые документы. М., 1990.
32. Монтескье Ш. О духе законов // Антология мировой правовой мысли. В 5 т. М., 1999. Т. III.
33. Новый уголовный кодекс Франции 1992 г. М., 1993.
34. «Область деятельности судей»: Книга III «Архашастрь» / Пер. А. А. Вигасина и А. М. Самозванцева // Вигасин А. А., Самозванцев А. М. «Архашастра». Проблемы социальной структуры и права. М., 1984.
35. Памятники римского права: Институции Юстиниана / Под ред. Л.Л. Кофанова. – М., 1998.
36. Памятники римского права: Законы XII таблиц. Институции Гая. Дигесты Юстиниана. – М., 1997.
37. Петрушевский Д. М. Памятники истории Англии XI— XIII в. М., 1936.
38. Революционное правительство во Франции в эпоху Конвента (1792—1794): Сборник документов и материалов. М., 1927.
39. Руссо Ж. Ж. Об Общественном договоре, или Принципы политического права // Антология мировой правовой мысли. В 5 т. М., 1999. Т. III.
40. Саксонское зеркало. Памятник, комментарии, исследования / Отв. ред. В. М. Корецкий. М., 1985.
41. Салическая правда / Пер. Я. П. Грацианского; Под ред. В. Ф. Семенова. М., 1950.
42. Самозванцев А. М. Книга мудреца Яджнавалкьи. М., 1994.
43. Сборник дополнительных указаний к французскому и германскому уголовным уложениям. СПб., 1883.
44. Свод законов "Тайхо рицурё". 702—718 гг. Рицу (Уголовный кодекс) / Вступительная статья, перевод с древнеяпонского и комментарий К. А. Попова. М., 1989.

2.2. Інші документальні публікації

1. Артхашастра или Наука политики / Перевод с санскрита А. И. Востприкова, Е. Е. Обермиллера, Б. В. Семичева. М.—Л., 1959 и М., 1993.
2. Великий Мартовский ордонанс 1357 года // Социальная история Средневековья. Том 2. Деревня и город позднего Средневековья / Под ред. Е. А. Косминского и А. Д. Удальцова. М.—Л., 1927. С. 333—346.
3. Вишну-смрити. Главы II—VII / Перевод А. А. Вигасиш // Практикум по истории древнего мира. Вып. 1. Древний Восток. М., 1989.
4. Волков И. М. Законы вавилонского царя Хаммураби. М., 1914.
5. Гай. Институции / Пер. с лат. Ф. Дыдынского; Под ред. В. А. Савельева, Л. Л. Кофанова. М., 1997.
6. Германское гражданское уложение 1896 г. СПб., 1898. Германское право. М., 1996. Ч. I.
7. Дигесты Юстиниана. Избранные фрагменты в переводе и с примечаниями И. С. Перетерского / Отв. ред. Е. А. Скрипилев. М., 1984.
8. Дмитревский Н. П. Законодательство Английской революции 1640—1660 гг. М.; Л., 1946.
9. Документы истории Великой французской революции. Т. I. М., 1990.
10. Домострой. Древнерусский текст. — СПб. — 2000.
11. Дхармашастра Парады / Перевод с санскрита и комментарий А. А. Вигасина и А. М. Самозванцева. М., 1998.
12. Законы XII таблиц / Текст, пер., вступ. ст. Л. Л. Кофанова; Отв. ред. В. И. Уколова. М., 1996.
13. Законодательство Петра I. — М., 1997
14. Законы Вавилона, Ассирии и Хеттского царства / Предисл., пер. и коммент. под ред. И. М. Дьяконова // Вестник древней истории (далее — ВДИ). 1952. № 3—4.
15. Законы вавилонского царя Хаммурапи. — М., 1980.
16. Законы Великой династии Мин со сводным комментарием и приложением постановлений / Перевод с китайского, исследование, примечания и приложения Н. П. Свистуновой. М., 1997.
17. Законы Ману / Перевод С. Л. Эльмановича, исправленный и дополненный Г. Ф. Ильиным. М., 1960.
18. Законы Хаммурапи / Перевод Л. А. Липина в новой редакции В. А. Якобсона // Хрестоматия по истории Древнего Востока. М., 1997.
19. Институции Юстиниана / Перевод с латинского Д. Расснера. Под редакцией Л. Л. Кофанова, В. А. Томсинова. М., 1998.
20. Каролина. Уголовно-судебное уложение Карла V / Перевод, предисловие и примечания проф. С. Я. Булатова. Алма-Ата, 1967.
21. Конринг Г. О происхождении права Германии // Антология мировой правовой мысли. Том 2. М., 1999.
22. Конституции буржуазных государств. М., 1982.

складних проблем семінарського заняття.

В кінці проведення семінарського заняття викладач оцінює підготовлені студентами реферати, фіксовані виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію, робити правильні висновки. Оцінки за кожне семінарське заняття вносяться викладачем до відповідного журналу і враховуються при виставленні підсумкової оцінки з предмету.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття №1 ПРАВО СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ

2 години

1. Загальна характеристика права в країнах античного світу.
2. Джерела права стародавньої Греції.
3. Право власності і зобов'язальне право.
4. Шлюбно-сімейне та спадкове право.
5. Кримінальне право і процес.

Методичні вказівки

Перше питання необхідно починати із характеристики ступеня розвитку права в епоху античності, визначити особливості розвитку права Стародавніх Афін, Стародавньої Спарти, Стародавнього Риму.

При розгляді **другого питання** слід проаналізувати такі джерела права: фрагменти законодавства грецьких міст-держав; твори Гомера, Геродота, Ксенофонта, Діодора Сіцилійського, Плутарха, Платона, Арістотеля; судові промови ораторів Демосфена, Лізія, Ізайоса, Ізократа; звичаї; закони Драконта, псефізми.

Відповідь на **третьє питання** має охопити визначення поняття “власності” у Стародавній Греції, вказати на види та форми власності, способи її набуття та захисту. Висвітлення зобов'язального права повинно включати види зобов'язань, характеристику окремих видів договорів, способи та засоби їх виконання.

Аналіз **четвертого питання** потрібно починати із характерних рис даної галузі права, розкрити умови вступу до шлюбу, перешкоди для його укладення, підстави припинення шлюбу, особисті та майнові права та обов'язки батьків та дітей. Характеризуючи спадкове право слід вказати на умови спадкування за законом та заповітом, визначити умови дійсності заповіту.

Розкриваючи **п'яте питання**, необхідно вказати на визначення поняття злочину, проаналізувати види злочинів та покарань, форми процесу.

Реферати:

1. Утворення Афінської рабовласницької держави. Реформи Тесея.
2. Органи влади та управління Афінської республіки за реформами Солона і Клісфена.
3. Державний устрій стародавніх Афін.
4. Суспільний лад стародавніх Афін.
5. Державний устрій стародавньої Спарти.
6. Суспільний лад стародавньої Спарти.

1.3. Підручники і посібники загальноісторичного характеру

1. Авдиев В. И. История Древнего Востока. — М., 1970.
2. История Востока в шести томах. М., 2000.
3. История Древнего Востока.— М., 1983.
4. История Древнего Рима. — М., 1971.
5. История Древнего Рима. М., 1971.
6. История инквизиции. Средневековые процессы о ведьмах. М., 2001.
7. История Франции. В 3 т. М., 1973. Т. 2.
8. История Японии. В 2 т. М., 1999.
9. Карлель Т. Французская революция. История.—М., Мысль. 1991.

2. Документи і нормативні матеріали.

2.1. Основні збірники.

1. История государства и права СССР: Сборник документов. Сост. Гончаров А Ф., Титов Ю. П. В 2 ч. — М. Ю. Л. 1988.
2. История средних веков. Хрестоматия. В 2ч. — М., 1988.
3. История держави і права зарубіжних країн: Хрестоматія.-К., 1995.
4. Российское законодательство X-XX веков. В 9-ти тт. - М., 1984.
5. Сборник документов по всеобщей истории государства и права. — Л., 1977.
6. Хрестоматия памятников феодального государства и і права стран Европы. М., 1961.
7. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права / Под ред. проф. З.М. Черниловского.- М., 1994.
8. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права.- В 2 т.- М., 1996.
9. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права.- М., 1973.
10. Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран Древность и Средние века / Составитель — проф. В. А. Томсинов М., 2000.
11. Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран. В 2 т. / Отв. ред. Н. А. Крашенинникова. Т. 1. Древний мир и Средние века / Сост. О. Л. Лысенко, Е. Н. Трикоз. М., 2003.
12. Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран.- М., 1984.
13. Хрестоматия по истории Древнего Рима. — М., 1987.
14. Хрестоматия по истории СРСР 1861-1917: Учеб. пос. — 1990.
15. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн / За ред. члена-кореспондента АПН України В.Д. Гончаренка. В 2 т. — К., 1998.
16. Шевченко О. О. Історія держави і права зарубіжних країн. Хрестоматія.-К., 1998.

6. Громаков Б. С. История рабовладельческого государства и права (Афины и Рим). — М., 1986.
7. Давид Р. Основные правовые системы современности. М., 1988.
8. Емелин А.С. История государства и права России. (окт 1917 – дек. 1991). – 1999.
9. Жидков О. А. История буржуазного права. М., 1971.
10. Исаев И.А. История государства и права России.- М., 1994.
11. История государства и права зарубежных стран: Рабовладельческое и феодальное государство. -М., 1980.
12. История государства и права России. / Отв. ред. Ю.П. Титов/М. Былина. 1996.
13. История государства и права США. -Л., 1982.
14. История отечественного государства и права. Под ред. О.И. Чистякова. В 2-х ч. - М., 1998.
15. История советского государства и права. В 3-х кн. — М. 1968.
16. Ковалевский М. Первобытное право. –М., 1986.
17. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. В 4-х Т. – Т.1-2. – М., 1996.
18. Крашенинникова Н. А. Индусское право: история и современность. М., 1982.
19. Крашенинникова Н.А. История права Востока. Курс лекций. – М., 1984.
20. Ливанцев К. Е. История буржуазного государства и права. — Л., 1986.
21. Лубський В.І. , Борис В.Д. Мусульманське право: курс лекцій. – К., 1997.
22. Мишин А.А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. – М., 1998.
23. Рабовладельческое и феодальное государство и право стран Азии и Африки. – Х., 1981.
24. Савельев В.А. История римского частного права.- М., 1990.
25. Страхов М.М. Історія держави і права Стародавнього Світу.-Х., 1994.
26. Страхов М.М. Основні закономірності становлення буржуазної держави і права у провідних країнах Європи і в Південній Америці. – К., 1991.
27. Тищик В.Й Історія держави і права країн Стародавнього Світу. У 2-х тт. – Львів. – 1999.
28. Тищик В.Й Історія держави і права країн Стародавнього Світу. У 2-х тт. – К., 2001.
29. Харитонов Є.О. Історія приватного права Європи: східна тенденція. – Одеса, 2000.
30. Черниловский З.М. История рабовладельческого государства и права.- М., 1960.
31. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. – К., 1997.

Джерела та література:

а) джерела

- Антология мировой правовой мысли. В 5 т. Т. . М., 1999.
 Плутарх. Избранные жизнеописания. В 2 т.-М., 1990.
 Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран. Древность и Средние века / Составитель — проф. В. А. Томсинов. М.: Издательство "Зерцало", 2000.
 Хрестоматія з історії держави та права зарубіжних країн / За ред. В.Д. Гончаренка. Т.1. – М. 1998.
 Шевченко О.О. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн. К., 1998.

б) література

- Балух В.О., Макар Ю.І. Історія Стародавньої Греції: Курс лекцій.-Чернівці, 2001.
 Громаков Б. С. История рабовладельческого государства и права (Афины и Рим). — М., 1986.
 Древняя Греция : История. Быт. Культура. Сост. Ильинская.-М., 1993.
 История Древней Греции /Под ред. В.И.Авдиева.-М., 1972.
 Катрич В. М. Історія рабовласницької держави та права стародавньої Греції. — К., 1969.
 Колобова К.М. Из истории раннегреческого общества (остров Родос IX-XII в. до н.е.).-Л., 1951.
 Колобова К.М., Глускина Л.В. Очерки истории Древней Греции.-Л., 1968.
 Кочекьян С. Ф. Государство и право древней Греции. — М., 1963.
 Разумович Н.Н. Политическая и правовая культура: Идеи и института Древней Греции (Отв. ред В.Е.Гулиев).- М.:Наука, 1989.
 Тищик Б.П. Історія держави та права країн Стародавнього світу.-Львів, 2001.
 Фролов Э.Д. Греческие тираны (IV в. до н.е.).-Л., 1972.
 Шишова И.А. Раннее законодательство и становление рабства в античной Греции. - Л., 1991.

Семінарське заняття №2
ПРАВО СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ФРАНЦІЇ

2 години

1. Джерела права.
2. Право власності на землю. Забов'язальне право.
3. Державна регламентація виробництва і торгівлі.
4. Сімейне та спадкове право.
5. Кримінальне право та судовий процес.

Методичні вказівки

При розгляді *першого питання* слід проаналізувати такі джерела права: звичаї, “Кутюми Бовезі”, “Акт про відправлення правосуддя” (1539 р.), “Звід канонічного права” (1582 р.), практику Паризького парламенту

Друге питання необхідно починати із визначення поняття “власності” у середньовічній Франції, вказати на види та форми власності на землю, способи її набуття та захисту. Висвітлення зобов'язального права повинно включати види зобов'язань, характеристику окремих видів договорів, способи та засоби їх виконання.

Відповідь на *третьє питання* має охопити правову регламентацію торгової діяльності цехів і купців, характеристику політики меркантилізму та протекціонізму, податкову політику французького абсолютизму.

Висвітлюючи *четверте питання* слід розкрити умови вступу до шлюбу, перешкоди для його укладення, підстави припинення шлюбу, особисті та майнові права та обов'язки батьків та дітей. Характеризуючи спадкове право слід вказати на умови спадкування за законом та заповітом, визначити умови дійсності заповіту, розкрити суть інституту майорату.

Розкриваючи *п'яте питання* необхідно вказати на визначення поняття злочину, проаналізувати види злочинів та покарань, форми судового процесу.

Реферати:

1. Державний устрій середньовічної Франції в період станово-представницької монархії.
2. Державний устрій середньовічної Франції в період абсолютної монархії.
3. Суспільний лад середньовічної Франції.
4. Податкова система Франції в епоху абсолютизму(ХУ-ХУІст.).
5. Декларація прав людини і громадянина Франції (1789 рік).
6. Генеральні Штати як станово-представницький орган феодальної Франції.
7. Особливості французького абсолютизму.
8. Діяльність кардинала Рішельє.

VII. ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Підручники, навчальні посібники, фундаментальні курси.

1.1. Основні підручники і посібники

1. Всеобщая история государства и права. Под ред К.И.Батыра.- М., 1999.
2. Глиняный В.П. История государства и права зарубежных стран. – Х., 2003.
3. Графский В.Г. Всеобщая история права и государства. – М., 2000.
4. История государства и права зарубежных стран. В 2-х тт. под ред. П.Галанзы. -М., 1963-1969.
5. История государства и права зарубежных стран. В 2-х частях. Под ред. Крашенинниковой Н.А., Жидкова О.А. -М., 1999.
6. История государства и права зарубежных стран. В 2-х частях. Под ред. В.А.Томсинова. – М., 2001.
7. История государства и права зарубежных стран. Учебно-методическое пособие. Под ред. Н.А. Крашенинниковой. – М., 2003.
8. Історія держави і права зарубіжних країн. За ред. О.М. Джузи - К., 2000.
9. Історія держави і права зарубіжних країн: Термінологічна розробка / Омельченко І.К. та ін. – К., 2000.
10. Макачук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн.- К., 2001.
11. Макачук В.С. Історія держави і права зарубіжних країн.- К., 2000
12. Омельченко О.А. Всеобщая история государства и права. В 2-х тт. – М., 1998.
13. Страхов М.М. Історія держави і права зарубіжних країн.- К., 2003.
14. Страхов М.М. Історія держави і права зарубіжних країн.- Х., 1999.
15. Томсинов В.А. История государства и права зарубежных стран. (древность и средние века). Учебно-методическое пособие для семинарских занятий. – М., 2001.
16. Федоров К.Г. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., 2000.
17. Хома Н.М. Історія держави та права зарубіжних країн. – К., Львів, 2003.
18. Черниловский З.М. Всеобщая история государства и права.- М., 2000.
19. Шевченко О. О. Історія держави і права зарубіжних країн.-К., 2000.

1.2. Інші підручники і посібники юридичного характеру

1. Арановский К.В. Государственное право зарубежных стран. – М.,1998.
2. Бельсон Я. М., Ливанцев К. Е. История государства и права США. — Л., 1982.
3. Берман Г. Западная традиция права: эпоха формирования М., 1994.
4. Вернадский Г.В. История права. – СПб., 1999.
5. Галанза П.Н. Государство и право Древнего Рима,- М., 1963.

ст.).

114. Особливості становлення і розвитку мусульманського права.
115. Джерела мусульманського права.
116. Правове регулювання майнових і сімейних відносин в мусульманському праві.
117. Злочини і покарання в мусульманському праві.
118. Судовий процес у мусульманському праві.
119. Історія створення Європейського Союзу.
120. Основні інститути права Європейського Союзу.

Джерела та література:

а) джерела

- Антология мировой правовой мысли. В 5 т. Т. 2. Европа У-ХУП вв. М., 1999.
- Великий Мартовский ордонанс 1357 года // Социальная история Средневековья. Том 2. Деревня и город позднего Средневековья / Под ред. Е. А. Косминского и А. Д. Удальцова. М.—Л., 1927. С. 333—346.
- Хрестоматия памятников феодального государства и права стран Европы / Под редакцией В. М. Корецкого. М., 1961.
- Хрестоматія з історії держави та права зарубіжних країн / За ред. В.Д. Гончаренка. Т.1. – К., 1998.
- Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран. Древность и Средние века / Составитель — проф. В. А. Томсинов. М.: Издательство "Зерцало", 2000.
- Шевченко О.О. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн. К., 1998.

б) література

- Батыр К. И. История феодального государства Франции. М., 1975.
- Берман Г. Западная традиция права: эпоха формирования. М., 1994.
- Виноградов П. Г. Римское право в средневековой Европе. М., 1910.
- Галанза П.Н. Феодальное государство и право Франции. -М., 1963.
- История Франции.-М., 1973.
- Колесницкий Н.Ф. Феодальное государство. - М., 1967
- Колосов Н.С. Абсолютная монархия во Франции // Вопросы истории.- 1980.-№6.
- Право в средневековом мире. – М., 1996.
- Сказкин С. Д. Февдист Эрве и его учение о цензиве // Избранные труды по истории. М., 1973.
- Хачатурян Н. А. Возникновение Генеральных штатов во Франции. М., 1976.
- Хачатурян Н. А. Сословная монархия во Франции (XIII-XV вв.). М., 1984.
- Черкасов П.П. Кардинал Ришелье. -М., 1990.

Семінарське заняття №3
ПРАВО АНГЛІЇ В НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАС

2 години

1. Право англійської революції XVII ст.
2. Загальний розвиток англійського законодавства в XVII-XX ст.
3. Особливості розвитку англійського цивільного та сімейного права.
4. Трудове і соціальне законодавство Англії.
5. Англійське кримінальне право і процес.

Методичні вказівки

Перше питання необхідно починати із загальної характеристики головних рис англійської революції. Однак головну увагу слід приділити характеристиці нормативних актів англійської революції, простежити еволюцію англійського прецедентного права.

При розгляді **другого питання** слід проаналізувати: загальні та специфічні риси англійського законодавства XVII-XX ст., збірники статутів Англії, акти делегованого законодавства.

Відповідь на **третьє питання** має охопити визначення поняття “власності”, слід вказати на види та форми власності, способи її набуття та захисту. В сімейному праві потрібно розкрити зміни щодо умов вступу до шлюбу, перешкод для його укладення, підстав припинення шлюбу, особистих та майнових прав та обов’язків батьків та дітей.

Аналіз **четвертого питання** потрібно починати із історії англійського трудового та соціального законодавства, детально проаналізувати нормативні акти, що стосуються даної сфери.

Розкриваючи **п’яте питання**, необхідно вказати на визначення поняття злочину, проаналізувати види злочинів та покарань, форми судового процесу.

Реферати:

1. Державний устрій Англії в новий час.
2. Державний устрій Англії в новітній час.
3. Суспільний лад Англії в новий і новітній час.
4. Джерела та основні риси права Англії періоду буржуазної революції XVII ст.
5. Протекторат О. Кромвеля.
6. Англійська колоніальна політика.
7. Розвиток англійського законодавства у XX ст.
8. Судова система і поліція Англії в новий і новітній час.
9. “Habeas corpus act” як джерело права.
10. Особливості Основного закону Великобританії.

77. Шлюбно-сімейне право середньовічного Китаю.
78. Джерела права середньовічної Індії.
79. Регулювання майнових відносин середньовічної Індії.
80. Шлюбно-сімейне право середньовічної Індії.
81. Право англійської революції XVII ст.
82. Загальний розвиток англійського законодавства у XVII – XX ст.ст.
83. Особливості розвитку англійського цивільного та сімейного права в новий і новітній час.
84. Трудове і соціальне законодавство Англії в новий і новітній час.
85. Англійське кримінальне право і процес в новий і новітній час.
86. Становлення правової системи США в колоніальний період та його еволюція після завоювання незалежності.
87. Історія американського законодавства у XIX – XX ст.ст.
88. Конституція США 1787 р.
89. Цивільне право і правове регулювання підприємництва США в новий і новітній час.
90. Розвиток трудового законодавства США в новий і новітній час.
91. Кримінальне право і процес США в новий і новітній час.
92. Загальний розвиток французького законодавства у XVIII – XX ст.ст.
93. Цивільний кодекс Наполеона 1804 р.
94. Розвиток цивільного і торгового законодавства Франції в XIX-XX ст.ст.
95. Розвиток трудового і соціального законодавства Франції в новий і новітній час.
96. Кримінальне право Франції в новий і новітній час.
97. Судовий процес Франції в новий і новітній час.
98. Цивільне право Німеччини в новий і новітній час.
99. Шлюбно сімейне право Німеччини в новий і новітній час.
100. Спадкове право Німеччини в новий і новітній час.
101. Кримінальне право Німеччини в новий і новітній час.
102. Трудове і соціальне законодавство Німеччини в новий і новітній час.
103. Систематизація російського законодавства у XIX ст.
104. Право Росії другої половини XIX ст.
105. Право Росії у 1900-1914 рр.
106. Конституція РСФСР 1918 року.
107. Перша радянська кодифікація.
108. Друга радянська кодифікація.
109. Право Російської Федерації.
110. Право імперії Цинів.
111. Право Китайської республіки (1912-1949).
112. Післяконституційна правотворчість 50-х рр. XX ст. в Китаї. Правовий нігілізм у період “великого стрибка” і “культурної революції”.
113. Відновлення і розвиток правової системи КНР (кін. 70-х – 90-ті рр. XX

- посткласичного періодів.
39. Кримінальне право і процес стародавнього Риму класичного та посткласичного періодів.
 40. Становлення ранньофеодального права в країнах Західної Європи. Варварські правди.
 41. Регулювання майнових відносин у середньовічних франків.
 42. Договірні відносини у середньовічних франків.
 43. Шлюб та сім'я у середньовічних франків.
 44. Злочини та покарання у середньовічних франків.
 45. Судовий процес у середньовічних франків.
 46. "Салічна правда" – пам'ятка ранньофеодального права.
 47. Джерела права середньовічної Англії.
 48. Право власності та зобов'язальне право середньовічної Англії.
 49. Кримінальне право та процес середньовічної Англії.
 50. Шлюбно-сімейне право середньовічної Англії.
 51. Джерела права середньовічної Франції.
 52. Право власності на землю та зобов'язальне право середньовічної Франції.
 53. Державна регламентація виробництва і торгівлі середньовічної Франції.
 54. Сімейне та спадкове право середньовічної Франції.
 55. Кримінальне право і судовий процес середньовічної Франції.
 56. Джерела та система права середньовічної Німеччини.
 57. Загальноімперське законодавство середньовічної Німеччини.
 58. Ленне право середньовічної Німеччини.
 59. Земське право середньовічної Німеччини.
 60. Міське право середньовічної Німеччини.
 61. "Кароліна" – кодекс феодального права Німеччини.
 62. Право Росії в період утворення централізованої держави (XIV-XVI ст.)
 63. Право Росії в період станово-представницької монархії.
 64. Право Росії в період утворення і розвитку абсолютної монархії.
 65. Судебники XIV-XVI ст. як джерела права феодальної Росії.
 66. Соборне уложення 1649 р. – джерело права середньовічної Росії.
 67. Загальна характеристика і джерела права Візантії в IV-VII ст.
 68. Основні пам'ятки візантійського права VIII-XIV ст.
 69. Звід законів Юстиніана.
 70. Джерела права середньовічної Японії.
 71. Кримінальне право та процес середньовічної Японії.
 72. Регулювання майнових відносин у середньовічній Японії.
 73. Шлюбно-сімейне право середньовічної Японії.
 74. Джерела права середньовічного Китаю.
 75. Кримінальне право та судовий процес середньовічного Китаю.
 76. Регулювання майнових відносин середньовічного Китаю.

Джерела та література:

а) джерела

- Антология мировой правовой мысли. В 5 т. - М., 1999.
 Дмитревский Н. П. Законодательство Английской революции 1640—1660 гг. М.; Л., 1946.
 Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVII-XIX вв. М., 1957.
 Хрестоматія з історії держави та права зарубіжних країн / За ред. В.Д. Гончаренка. Т.2. – К., 1998.
 Шевченко О.О. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн. К., 1998.

б) література

- Айзенштат М. П. Британский парламент и общество в 30-40-х годах XIX в. М., 1997.
 Айзенштат М. П. Шаги на пути к демократии: Английский парламент XVII—XX вв. Парламент и правительство // Британия и Россия. М., 1999.
 Архангельский С. И. Аграрное законодательство Великой английской революции. Ч. I. М.; Л., 1935; Ч. II. М.; Л., 1940.
 Бромхэд П. Эволюция британской конституции М., 1978.
 Дмитриева О. В. У истоков английского парламентаризма // Британия и Россия. М., 1997.
 История буржуазного конституционализма в XIX в. М., 1987.
 История буржуазного конституционализма в XVII— XVIII вв. М., 1983.
 Кондратьев С. В. Король и право в предреволюционной Англии // Нобили и парии средневекового общества. Тюмень, 1997.
 Кострицина (Крашенинникова) Н. А. Ограничение гарантий неприкосновенности личности в английском праве (Habeas Corpus Act 1679г. и практика его применения). М., 1957.
 Кросс Р. Прецедент в английском праве. /Под общей ред. Решетникова. – М., 1985.
 Кутуев П. Чим зайняті палата громад і палата лордів // Віче. –1999. - №6.- С.145-155
 Лавровский В. М. Проблемы исследования земельной собственности в Англии (XVII—XVIII вв.). М., 1958.
 Ливанцев К. История буржуазного государства и права.
 Перегудов С. П. Разделение властей по-британски // Британия и Россия. М., 1997.
 Писаренко К. А. Об эволюции форм правления европейских государств в Новое и Новейшее время (конец XVI-XX в.). М., 1998.
 Полянский Н.Н. Уголовное право и уголовный суд Англии. –М., 1969.
 Романов А.К. Правовая система Англии: Учебн. пос. –М: Дело, 2000.

Страхов М. Основні закономірності становлення буржуазної держави і права у провідних країнах Європи і у Північній Америці. – К., 1991.
Уолкер Р. Английская судебная система. /Пер. с англ. Апаровой. –М., 1980.
Федоров С. Е. Пэрское право: нормативная практика в Англии раннего Нового времени // Правоведение. 1996 № 2.
Шаповал В. Британская конституция. – К., 1991.
Энсон В. Английский парламент, его конституционные законы и обычаи. СПб., 1908.

VI. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З КУРСУ

(Для іспитів і заліків)

1. Предмет та метод вивчення історії держави та права зарубіжних країн.
2. Періодизація та джерела історії держави та права зарубіжних країн.
3. Загальні та специфічні риси розвитку права в країнах Древнього Сходу.
4. Джерела права країн древньої Месопотамії.
5. Регулювання майнових відносин у країнах древньої Месопотамії.
6. Злочин та покарання у країнах древньої Месопотамії.
7. Судовий процес у країнах древньої Месопотамії.
8. Загальна характеристика законів Хаммурапі.
9. Регулювання шлюбно-сімейних відносин древньої Месопотамії.
10. Джерела права древнього Єгипту.
11. Право власності та зобов'язальне право древнього Єгипту.
12. Сімейне та спадкове право древнього Єгипту.
13. Кримінальне право древнього Єгипту.
14. Судовий процес древнього Єгипту.
15. Джерела права древньої Індії.
16. Регулювання майнових відносин у древній Індії.
17. Злочин і покарання у древній Індії.
18. Регулювання шлюбно-сімейних відносин у древній Індії.
19. Загальна характеристика законів Ману.
20. Джерела права древнього Китаю.
21. Кримінальне право древнього Китаю.
22. Сімейне право древнього Китаю.
23. Регулювання майнових відносин у Древньому Китаї.
24. Судовий процес древнього Китаю.
25. Загальна характеристика права в країнах античного світу.
26. Джерела права стародавньої Греції.
27. Право власності та зобов'язальне право стародавньої Греції.
28. Шлюбно-сімейне та спадкове право стародавньої Греції.
29. Кримінальне право і судовий процес стародавньої Греції.
30. Роль римського права у світовій історії та основні етапи його розвитку.
31. Джерела права стародавнього Риму найдавнішого періоду.
32. Закони XII таблиць – пам'ятка права рабовласницького Риму.
33. Джерела права стародавнього Риму класичного та посткласичного періоду.
34. Римське право найдавнішого періоду.
35. Шлюб та сім'я за законами XII таблиць.
36. Речове право стародавнього Риму класичного та посткласичного періодів.
37. Зобов'язальне право стародавнього Риму класичного та посткласичного періодів.
38. Шлюбно-сімейне і спадкове право стародавнього Риму класичного та

117. Цивільний кодекс Наполеона 1804 р.
118. Право Франції в новий і новітній час.
119. Конституційний розвиток Франції у другій половині XVIII ст
120. Кодифікація законодавства Франції на початку XX століття.
121. Суспільний лад і соціально-економічне законодавство Паризької Комуни
122. Державний устрій Німеччини в новий і новітній час.
123. Суспільний лад Німеччини в новий і новітній час.
124. Об'єднання Німеччини на чолі з Прусією. Конституція 1871 року.
125. Німецький кримінальний кодекс 1871 р.
126. Цивільне уложення Німеччини 1900 р.
127. Встановлення фашистської диктатури в Німеччині.
128. Каральні органи, як головна опора фашистської диктатури в Німеччині.
129. Створення ФРН, її державно-правовий розвиток.
130. Право Німеччини в новий і новітній час.
131. Судова реформа в Росії в другій половині XIX століття.
132. Правове регулювання земельної реформи 1861 р. в Росії.
133. Земська реформа 1864 р. в Росії.
134. Міська реформа 1870 р. в Росії.
135. Систематизація російського законодавства у XIX ст.
136. Право Росії другої половини XIX ст.
137. Державний лад та право Росії у 1900-1914 рр.
138. Законодавча діяльність Тимчасового уряду.
139. Конституція РСФСР 1918 року.
140. Кодифікація Радянського законодавства в 20-х роках..
141. Розвиток радянського права у передвоєнні роки.
142. Основні зміни в державному устрої СРСР повоєнного періоду
143. Кодифікація радянського законодавства в 50-60-х роках XX ст..
144. Утворення та діяльність репресивних органів в СРСР.
145. Державний лад Китаю в новий і новітній час.
146. Право Китаю в новий і новітній час.
147. Державний лад Японії в новий і новітній час.
148. Право Японії в новий і новітній час.
149. Джерела права Російської Федерації.
150. Конституційне право Російської Федерації.
151. Адміністративне право Російської Федерації.
152. Трудове законодавство Російської Федерації.
153. Кримінальне право Російської Федерації.
154. Цивільне право Російської Федерації.
155. Сімейне право Російської Федерації.
156. Історія створення Європейського Союзу.
157. Право Європейського Союзу.

Семінарське заняття №4 ПРАВО США В НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАС

2 години

1. Становлення правової системи США в колоніальний період та його еволюція після завоювання незалежності.
2. Історія американського законодавства в XIX – XX ст.
3. Цивільне право і правове регулювання підприємства.
4. Розвиток трудового законодавства.
5. Кримінальне право та процес.

Методичні вказівки

При розгляді *першого питання* слід визначитися щодо застосування поняття “правова система” до США та простежити її еволюцію у колоніальний період та після завоювання незалежності.

Друге питання необхідно показати вдалі та невдалі споби кодифікації та консолідації американського законодавства в XIX – XX ст.

Відповідь на *третьє питання* має охопити висвітлення таких важливих інститутів американського цивільного права як право корпорацій, договірне право, власність, регулювання сімейних відносин.

Аналіз *четвертого питання* потрібно починати із загальних рис англійського та американського законодавства у сфері праці та простежити його особливості на основі нормативних актів у XIX – XX ст.

Розкриваючи *п'яте питання*, необхідно вказати на дуалізм американського законодавства, що відбився в історії кримінально-процесуального права, проаналізувати види злочинів та покарань, форми судового процесу.

Реферати:

1. Конституція США 1787 р.
2. Війна за незалежність у Північній Америці, її особливості.
3. Формування державності США.
4. Біль про права 1791 р. та наступні поправки до Конституції США 1787 р..
5. Державний устрій США в новий час.
6. Державний устрій США в новітній час.
7. Судова система в США.
8. "Новий курс" президента Ф. Рузвельта.
9. Значення "нового курсу" президента Ф. Рузвельта в подальшому розвитку США та інших країн.
10. Структура органів влади США.

Джерела та література:

а) джерела

- Антология мировой правовой мысли. В 5 т. - М., 1999.
Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVII-XIX вв. М., 1957.
Соединенные Штаты Америки: Конституция и законодательные акты. М., 1993.
Хрестоматія з історії держави та права зарубіжних країн / За ред. В.Д. Гончаренка. Т.2. – К., 1998.
Шевченко О.О. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн. К., 1998.

б) література

- Американские Федералисты: Конституция США.-М.,1986
Барабаш В. Правовой статус особи у конституціях штатів США // ПУ. - 2002.-№3.
Барабаш В. Судова система штатів США та її функціонування //ПУ. –2001. №8
Бельсон Я.М., Ливанцев К.Е. История государства и права США. Учеб. пособие. –Л., 1982.
Боботов С.В. Жигачев И.В. Введение в правовую систему США. –М., 1997. –333с.
Бойченко Г.Г. Конституция США. Толкование и применения в эпоху империализма.- М., -1959.
Жидков О. А. Верховный суд США: право и политика. М., 1985.
Зайчук О.В. Правая система США.-К.. 1992.
Карлен Д. Американские суды: система и персональная организация правосудия в США.- М., 1972.
Каррі Девід П. Конституція США: Посібник для всіх.-К.: 1993.
Котляренко А.П. Як обирають президента США.-К., 1988.
Лафитский В. И. Основы конституционного строя США. М., 1998.
Мишин А. А. Принцип разделения властей в конституционном механизме США. М., 1984.
Мишин А. А., Власихин В. А. Конституция США: политико-правовой комментарий. М., 1983.
Оболонский А. В. Государственная служба США: история и современность // Государство и право. 1999. № 4. С. 103-111.
Саєнко В. Правове регулювання інсайдерської торгівлі у США // ПУ. - 2001.-№6.-С.118-121.
Сафонов В. Н. Права человека и социальное законодательство в США: (Историко-правовые аспекты) // Московский журнал международного права. М., 1998 № 4. С. 10-23.
Сафонов В.Н. Социальное законодательство в США: историко-правовые

77. Право середньовічної Чехії
78. Державний та суспільний лад середньовічної Болгарії
79. Право середньовічної Болгарії
80. Державний та суспільний лад середньовічної Сербії
81. Право середньовічної Сербії.
82. «Законник Стефана Душана» – збірник сербського феодального права.
83. Державний та суспільний лад середньовічної Японії.
84. Право середньовічної Японії.
85. Державний та суспільний лад середньовічного Китаю.
86. Право середньовічного Китаю.
87. Державний та суспільний лад середньовічної Індії.
88. Право середньовічної Індії.
89. Право середньовічних держав Закавказзя.
90. Державний устрій Англії в новий і новітній час.
91. Суспільний лад Англії в новий і новітній час.
92. Загальний розвиток англійського законодавства у XVII – XX ст.ст.
93. Джерела та основні риси права Англії періоду буржуазної революції XVII ст.
94. Особливості розвитку англійського цивільного та сімейного права в новий і новітній час.
95. Трудове і соціальне законодавство Англії в новий і новітній час.
96. Англійське кримінальне право і процес в новий і новітній час.
97. Судова система і поліція Англії в новий і новітній час.
98. Історія американського законодавства у XVIII– XX ст.ст.
99. Конституція США 1787 р.
100.Війна за незалежність у Північній Америці, її особливості.
101.Формування державності США.
102.Державний устрій США в новий і новітній час.
103.Суспільний лад США в новий і новітній час.
104.Принцип розподілу влад у Конституції США
105.Особливості англо-саксонської системи права.
106.Права і свободи американських громадян.
107.Вирішення трудових спорів у США у XIX - XX ст.
108.Судова система в США.
109.Цивільне право і правове регулювання підприємництва США в новий і новітній час
110.Розвиток трудового законодавства США в новий і новітній час.
111.Кримінальне право і процес США в новий і новітній час.
112.“Новий курс” президента Ф. Рузвельта.
113.Загальний розвиток французького законодавства у XVIII – XX ст.ст.
114.Встановлення четвертої республіки у Франції. Конституція 1946 р.
115.Державний устрій Франції за Конституцією 1958 р.
116.Суспільний лад Франції в новий і новітній час.

38. Становлення і розвиток виборчої о права Англії
39. Законодавче регулювання діяльності тред-юніонів в Англії.
40. Велика хартія вольностей 1215 р.
41. Суспільний лад середньовічної Англії.
42. Право середньовічної Англії.
43. Система договорів в англійському праві (XII-XIII ст.).
44. Кримінальне право та процес середньовічної Англії.
45. Виникнення та розвиток парламенту в Англії.
46. Державний устрій середньовічної Франції.
47. Суспільний лад середньовічної Франції.
48. Право середньовічної Франції.
49. “Кутюми” – джерела звичаєвого права середньовічної Франції.
50. Кримінальне право і судовий процес середньовічної Франції.
51. Державний устрій середньовічної Німеччини.
52. Суспільний лад середньовічної Німеччини.
53. Ленне та земське право середньовічної Німеччини.
54. Міське право середньовічної Німеччини.
55. “Саксонське зеркало” - джерело права середньовічної Німеччини.
56. “Кароліна” – кодекс феодального права Німеччини.
57. Кримінальне право та процес за “Кароліною”.
58. Держава та право Золотої Орди.
59. Державний устрій та суспільний лад Росії в період утворення централізованої держави (XIV-XVI ст.)
60. Право Росії в період утворення централізованої держави (XIV-XVI ст.)
61. Державний устрій та суспільний лад Росії в період станово-представницької монархії.
62. Право Росії в період станово-представницької монархії.
63. Державний устрій та суспільний лад Росії в період утворення і розвитку абсолютної монархії.
64. Право Росії в період утворення і розвитку абсолютної монархії.
65. Судебники XIV-XVI ст. як джерела права феодальної Росії.
66. «Соборне Уложення» 1649 р. у Росії - кодекс феодального права.
67. Правове становище класів і станів за Соборним Уложенням 1649 р.
68. Основні пам'ятки візантійського права VIII-XIV ст.
69. Суспільний і державний устрій та управління Арабського Халіфату.
70. Особливості становлення і розвитку мусульманського права.
71. Правове регулювання майнових і сімейних відносин в мусульманському праві.
72. Злочини і покарання в мусульманському праві.
73. Суд і судочинство Арабського Халіфату.
74. Державний та суспільний лад середньовічної Польщі.
75. Право середньовічної Польщі.
76. Державний та суспільний лад середньовічної Чехії

аспекты // ГиП. – 1999. - №1.

Страхов М. Основні закономірності становлення буржуазної держави і права у провідних країнах Європи і у Північній Америці. – К., 1991.

Семінарське заняття №5 МУСУЛЬМАНСЬКЕ ПРАВО

2 години

1. Особливості становлення і розвитку мусульманського права.
2. Джерела мусульманського права.
3. Правове регулювання майнових і сімейних відносин.
4. Злочини і покарання в мусульманському праві.
5. Судовий процес в мусульманському праві

Методичні вказівки

При розгляді *першого питання* слід вказати на основні етапи становлення мусульманського права та його відмінні риси від інших правових систем

Друге питання має охоплювати характеристику таких джерел мусульманського права як Коран, Сунна, дотрина.

Відповідь на *третє питання* має охопити визначення поняття “власності”, слід вказати на види та форми власності, способи її набуття та захисту. В сімейному праві потрібно розкрити умови вступу до шлюбу, перешкоди для його укладення, підстави припинення шлюбу, особисті та майнові права та обов’язки батьків та дітей.

Аналіз *четвертого питання* потрібно починати із особливостей мусульманського кримінального права, необхідно вказати на визначення поняття злочину, проаналізувати види злочинів та покарань.

Розкриваючи *п’яте питання*, необхідно вказати на саме поняття “судовий процес” в мусульманському праві, розкрити його форми, вказати на коло учасників судового процесу.

Реферати:

1. Походження і розвиток арабської держави.
2. Суспільний і державний устрій та управління Арабського Халіфату.
3. Суд і судочинство Арабського Халіфату.
4. Основні особливості структури мусульманського права.
5. Судове та міжнародне мусульманське право.
6. Мусульманське право в сучасному світі.

Джерела та література:

а) джерела

Антологія мировой правовой мысли. В 5 т. - М., 1999.

Коран.-М., 1990

Хрестоматія з історії держави та права зарубіжних країн / За ред. В.Д.

Гончаренка. Т.2. – К., 1998.

Шевченко О.О. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн. К.,

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ ТА ДИПЛОМНИХ РОБІТ

1. Державний устрій країн Стародавнього Сходу.
2. Суспільний лад Стародавнього Сходу.
3. Розвиток процесуального законодавства у країнах Стародавнього Сходу.
4. Право зобов'язань у країнах Стародавнього Сходу.
5. Державний та суспільний лад Древнього Вавілону
6. Право країн древньої Месопотамії.
7. “Закони Хаммурапі” – джерело права Древнього Вавілону.
8. Правове становище різних груп населення за законами царя Хаммурапі.
9. Кримінальне право та процес за законами Хаммурапі.
10. Державний та суспільний лад древнього Єгипту.
11. Право древнього Єгипту.
12. Державний та суспільний лад древньої Індії.
13. Право древньої Індії.
14. Закони Ману.
15. Правове становище населення за законами Ману.
16. Державний та суспільний лад древнього Китаю.
17. Право древнього Китаю.
18. Особливості суспільного і державного ладу Афін і Спарти.
19. Суть афінської демократії.
20. Афінська рабовласницька держава
21. Право стародавньої Греції.
22. Роль римського права у світовій історії та основні етапи його розвитку.
23. Державний устрій та суспільний лад Стародавнього Риму періоду імперії.
24. Державний устрій та суспільний лад Стародавнього Риму періоду республіки.
25. Право стародавнього Риму найдавнішого періоду.
26. “Закони XII таблиць” – пам’ятка права рабовласницького Риму.
27. Право стародавнього Риму класичного та посткласичного періоду.
28. Римське приватне та публічне право.
29. Форми цивільного процесу в Древньому Римі.
30. Рецепція римського права.
31. Кодифікація Юстиніана.
32. Держава та право староіндіанських держав в Америці.
33. Державний устрій та суспільний лад Франкської держави.
34. Варварські правди.
35. Право середньовічних франків.
36. “Салічна правда” – пам’ятка ранньофеодального права.
37. Державний устрій середньовічної Англії.

I. нормативно-правові акти; II. газетні та журнальні статті; III. монографічна література /в алфавітному порядку/.

Захист курсової (дипломної) роботи є заключним етапом творчої роботи студента. Він проводиться перед спеціально створеною комісією з викладачів кафедри.

Під час захисту може бути задане будь-яке запитання стосовно курсової (дипломної) роботи не тільки членами комісії, а й присутніми слухачами. Відповіді на поставлені питання повинні бути конкретними. Чіткість і конкретність відповідей студента свідчать про міцні знання, якість і конкретність мислення.

Результати захисту курсової (дипломної) роботи оцінюються за чотирибальною системою /"відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно"/.

При визначенні оцінки комісія бере до уваги зміст курсової (дипломної) роботи, якість усунутих зауважень, а також повідомлення студента, його відповіді на поставлені запитання.

Найкращі роботи можуть бути висунуті на обговорення студентського наукового гуртка, рекомендовані на конкурс.

Після захисту курсової роботи здаються на кафедру, де зберігаються до кінця навчання студента.

1998.

б) література

Вельгаузен Магомет. Сто великих людей мира. –М., 1991

Давид Рене. Основные правовые системы современности. -М., 1988

Кнапп В. Крупные системы права в современном мире. Мусульманское право. Структура и основные понятия. -М., 1984.

Садагдар М.И. Основы мусульманского права. -М., 1969.

Саидов А.Х. Сравнительное правоведение и юридическая география мира. - М., 1993

Соловьев В. Магомет. Его жизнь и религиозное учение. -СПб., 1992

Сюкияйнен Л.Р. Мусульманское право. -М., 1986

Лубський В.І., Борш В.Д. Мусульманское право. Курс лекций. -К., 1997.

Теорія держави та права за ред. В.В. Копейчикова. -К., 1998

IV. НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Методичні рекомендації

Написання студентами рефератів та контрольних робіт є видом самостійної роботи та однією за умов для успішного навчання та кращого засвоєння навчального матеріалу.

Головна мета контрольних робіт та рефератів - вміння самостійно працювати з правовими джерелами (документами), науковою літературою, монографіями, можливість аналізувати та порівнювати нормативні документи, висловлювати свою точку зору логічно і послідовно та робити науково обгрунтовані висновки.

Підготовка до написання реферату чи контрольної роботи включає:

1. Вибір теми та погодження з керівником.
2. Пошук необхідної літератури.
3. Вивчення літератури та першоджерел.
4. Складання плану написання роботи.

Процес написання роботи - творче мислення та обробка матеріалів, бачення проблеми та можливість її вирішення. Реферат чи контрольна робота захищається на семінарі, у співбесіді з викладачем чи на науково-теоретичній конференції.

Пункти плану обов'язково повинні розкривати зміст теми. Наприкінці кожного пункту має бути невеличкий висновок та загальний, ґрунтовний висновок у кінці роботи. Важливою умовою при використанні літератури та першоджерел є її критичне осмислення.

Наприкінці реферату чи контрольної роботи має бути список використаних джерел та літератури в алфавітному порядку.

Обсяг реферату - 20-25 сторінок, контрольної роботи 15-20 рукописних сторінок. Титульна сторінка повинна містити: назву навчального закладу, тему роботи, факультет, курс, групу, прізвище, ім'я та по-батькові студента, прізвище та ініціали викладача, який керує виконанням роботи. Нумерація сторінок здійснюється з другої сторінки.

V. НАПИСАННЯ КУРСОВИХ ТА ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Методичні рекомендації

Написання та захист курсових (дипломних) робіт є важливим етапом у процесі вивчення курсу "Історії держави і права зарубіжних країн". Написання курсової (дипломної) роботи переслідує мету поглибити знання студента з окремої проблеми курсу, а також служить своєрідним тренуванням уміння самостійно працювати з літературою, правильно аналізувати матеріал. Одна із умов успішного написання курсових (дипломних) робіт - це постійна робота над темою.

Процес написання курсових (дипломних) робіт поділяється на наступні стадії; 1) вибір теми; 2) ознайомлення з темою та складання плану роботи ; 3) збирання та аналіз джерел та літератури; 4) написання та оформлення роботи ; 5) захист курсової (дипломної) роботи.

При виборі теми слід враховувати її актуальність та ступінь розроблення в юридичній літературі. Кафедра пропонує студентам приблизну тематику курсових (дипломних) робіт, однак студент може запропонувати й свою тему, яка його зацікавила або над якою він працював раніше. Коли вже склалося загальне уявлення про тему, потрібно скласти план роботи, який містить розділи, а інколи і підрозділи, в яких висвітлюються основні моменти проблеми. Відразу потрібно обмовитись, що дуже рідко початковий (робочий) план залишається без змін до кінця написання.

В процесі підбору та аналізу матеріалу дуже часто доводиться вносити до плану певні зміни . План роботи як у початковому варіанті, так і в подальшому, слід погоджувати з науковим керівником роботи.

Під час підбору та аналізу матеріалу для написання курсової (дипломної) роботи слід виходити з того, що:

1) кількість та якість джерел повинні дозволити всебічне та повне розкриття змісту теми;

2) матеріали для написання курсової (дипломної) роботи повинні відображати найважливіші теоретичні положення.

Зібрання матеріалу здійснюється шляхом виписок із книг, брошур та інших документів або шляхом їх реформування.

Курсова (дипломна) робота викладається довільно, власними словами і поділяється на розділи та підрозділи. Робота повинна містити «Вступ» і «Висновки» «Список використаних джерел та літератури».

Досить важливим елементом, який характеризує якість роботи, є її оформлення. Курсова робота за обсягом повинна становити в середньому 40-45 сторінок, дипломна 70-100 сторінок. При використанні цитат їх потрібно брати в лапки і обов'язково у посиланнях робити вказівку на джерело, звідки взята цитата. Наприкінці роботи необхідно додати список використаних джерел та літератури. Список складається у такому порядку:

262. Головні положення Конституції РСФСР 1918 року.
263. Передумови кодифікації Радянського законодавства в 20-х роках..
264. Характеристика кодифікації Радянського законодавства в 20-х роках.
265. Розвиток радянського права у передвоєнні роки.
266. Конституція СРСР 1924 року.
267. Конституція СРСР 1936 року. Загальна характеристика.
268. Основні зміни в державному устрої СРСР повоєнного періоду
269. Кодифікація радянського законодавства в 50-60-х роках ХХ ст..
270. Конституція СРСР 1977 р. Загальна характеристика.
271. Розпад СРСР, головні причини.
272. Утворення та діяльність репресивних органів в СРСР.
273. Право імперії Цинів.
274. Право Китайської республіки (1912-1949).
275. Післяконституційна правотворчість 50-х рр. ХХ ст. в Китаї. Правовий нігілізм у період “великого стрибка” і “культурної революції”.
276. Відновлення і розвиток правової системи КНР (кін. 70-х – 90-ті рр. ХХ ст.).
277. Формування органів державної влади і управління незалежних держав в країнах Азії після другої світової війни.
278. Становлення національного права незалежних держав в країнах Азії після другої світової війни.
279. Суспільний і державний лад Японії середини ХІХ ст.
280. Зміни у державному і суспільному ладі Японії після революції Мейдзі.
281. Загальна характеристика Конституції Японії 1889 р.
282. Основні риси права реформованої Японії.
283. Кримінальне законодавство Японії після революції Мейдзі.
284. Повоєнний державний розвиток Японії. Конституція 1947 р.
285. Політичний режим Японії після прийняття конституції. "Зворотний курс" розвитку Японії у 50-60 рр.
286. Джерела права Російської Федерації.
287. Конституційне право Російської Федерації.
288. Адміністративне право Російської Федерації.
289. Трудове законодавство Російської Федерації.
290. Кримінальне право Російської Федерації.
291. Цивільне право Російської Федерації.
292. Сімейне право Російської Федерації.
293. Історія створення Європейського Союзу.
294. Основні інститути права Європейського Союзу.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Особливості давньосхідної деспотії.
2. Загальні та специфічні риси розвитку права в країнах Древнього Сходу.
3. Джерела права країн древньої Месопотамії.
4. Регулювання майнових відносин у країнах древньої Месопотамії.
5. Злочин та покарання у країнах древньої Месопотамії.
6. Судовий процес у країнах древньої Месопотамії.
7. Державний устрій древнього Вавилону.
8. Суспільний лад древнього Вавилону
9. Загальна характеристика законів Хаммурапі.
10. Регулювання шлюбно-сімейних відносин древньої Месопотамії.
11. Характеристика основних джерел права древнього Вавилону
12. Кримінальне право та процес за законами Хаммурапі.
13. Державний устрій древнього Єгипту.
14. Суспільний лад древнього Єгипту.
15. Джерела права древнього Єгипту.
16. Право власності та зобов'язальне право древнього Єгипту.
17. Сімейне та спадкове право древнього Єгипту.
18. Кримінальне право древнього Єгипту
19. Судовий процес древнього Єгипту
20. Державний устрій древньої Індії..
21. Суспільний лад древньої Індії.
22. Джерела права древньої Індії.
23. Регулювання майнових відносин у древній Індії.
24. Злочин і покарання у древній Індії.
25. Регулювання шлюбно-сімейних відносин у древній Індії.
26. Загальна характеристика законів Ману.
27. Правове становище населення за законами Ману.
28. Державний устрій древнього Китаю.
29. Суспільний лад древнього Китаю.
30. Джерела права древнього Китаю.
31. Кримінальне право древнього Китаю.
32. Сімейне право древнього Китаю.
33. Регулювання майнових відносин у Древньому Китаї.
34. Судовий процес древнього Китаю.
35. Загальна характеристика права в країнах античного світу.
36. Утворення Афіньської рабовласницької держави. Реформи Тесея.
37. Реформи Солона та Клісфена в Афінах.
38. Органи влади та управління Афіньської республіки за реформами Солона і Клісфена.
39. Джерела права стародавньої Греції.

40. Державний устрій стародавніх Афін.
41. Суспільний лад стародавніх Афін.
42. Право стародавніх Афін.
43. Державний устрій стародавньої Спарти.
44. Суспільний лад стародавньої Спарти.
45. Право стародавньої Спарти.
46. Право власності та зобов'язальне право стародавньої Греції.
47. Шлюбно-сімейне та спадкове право стародавньої Греції.
48. Кримінальне право і судовий процес стародавньої Греції.
49. Виникнення римської рабовласницької держави та основні етапи її розвитку. Реформи Сервія Туллія.
50. Роль римського права у світовій історії та основні етапи його розвитку.
51. Державний устрій Стародавнього Риму періоду імперії.
52. Суспільний лад Стародавнього Риму періоду імперії.
53. Державний устрій Стародавнього Риму періоду республіки.
54. Суспільний лад Стародавнього Риму періоду республіки.
55. Джерела права стародавнього Риму найдавнішого періоду.
56. Закони XII таблиць – пам'ятка права рабовласницького Риму.
57. Джерела права стародавнього Риму класичного та посткласичного періоду.
58. Римське право найдавнішого періоду.
59. Шлюб та сім'я за законами XII таблиць.
60. Речове право стародавнього Риму класичного та посткласичного періодів.
61. Зобов'язальне право стародавнього Риму класичного та посткласичного періодів.
62. Шлюбно-сімейне і спадкове право стародавнього Риму класичного та посткласичного періодів.
63. Кримінальне право і процес стародавнього Риму класичного та посткласичного періодів.
64. Право власності за Законами XII Таблиць
65. Римське приватне та публічне право.
66. Форми цивільного процесу в Древньому Римі.
67. Рецепція римського права.
68. Кодифікація Юстиніана.
69. Держава та право староіндіанських держав в Америці.
70. Державний устрій Франкської держави.
71. Суспільний лад Франкської держави.
72. Становлення ранньофеодального права в країнах Західної Європи. Варварські правди.
73. Регулювання майнових відносин у середньовічних франків.
74. Договірні відносини у середньовічних франків.
75. Шлюб та сім'я у середньовічних франків.

224. Конституційний розвиток Франції у другій половині XVIII ст.
225. Розробка і прийняття кримінального кодексу Франції 1810 р.
226. Злочини та покарання за кримінальним кодексом Франції 1810 р.
227. Кодифікація законодавства Франції на початку XX століття.
228. Державний устрій Німеччини в новий і новітній час.
229. Суспільний лад Німеччини в новий і новітній час.
230. Об'єднання Німеччини на чолі з Прусією. Конституція 1871 року.
231. Німецький кримінальний кодекс 1871 р.
232. Цивільне уложення Німеччини 1900 р.
233. Буржуазно-демократична революція 1918-1919 рр. в Німеччині.
234. Конституція Німецької імперії 1919 р.
235. Встановлення фашистської диктатури в Німеччині.
236. Механізм фашистської диктатури в Німеччині, державний устрій та політичний режим.
237. Каральні органи, як головна опора фашистської диктатури в Німеччині.
238. Механізм фашистської диктатури в Італії. Корпоративна держава Муссоліні.
239. Потсдамська угода про Німеччину.
240. Створення ФРН, її державно-правовий розвиток.
241. Цивільне право Німеччини в новий і новітній час.
242. Шлюбно-сімейне право Німеччини в новий і новітній час.
243. Спадкове право Німеччини в новий і новітній час.
244. Кримінальне право Німеччини в новий і новітній час.
245. Трудове і соціальне законодавство Німеччини в новий і новітній час.
246. Передумови підготовки і видання "Зводу законів Російської імперії 1835 р.»
247. Головні положення "Зводу законів Російської імперії 1835 р.»
248. «Повне зібрання законів Російської імперії» як джерело права.
249. «Звід законів Російської імперії» як джерело права.
250. Судова реформа в Росії в другій половині XIX століття.
251. Правове регулювання земельної реформи 1861 р. в Росії.
252. Земська реформа 1864 р. в Росії.
253. Міська реформа 1870 р. в Росії.
254. Систематизація російського законодавства у XIX ст.
255. Право Росії другої половини XIX ст.
256. Державний лад Росії у 1900-1914 рр.
257. Право Росії у 1900-1914 рр.
258. Ліквідація монархії та утворення нових форм влади в Росії після Лютневої буржуазно-демократичної революції.
259. Державне будівництво в Росії після Лютневої буржуазно-демократичної революції 1917 р.
260. Законодавча діяльність Тимчасового уряду.
261. Розробка та прийняття Конституції РСФСР 1918 року.

188. Становлення правової системи США в колоніальний період та його еволюція після завоювання незалежності.
189. Історія американського законодавства ХХ ст.
190. Статті Конфедерації 1781 р., їх характеристика.
191. Конституція США 1787 р.
192. Війна за незалежність у Північній Америці, її особливості.
193. Формування державності США.
194. Біль про права 1791 р. та наступні поправки до Конституції США 1787 р.
195. Державний устрій США в новий час.
196. Державний устрій США в новітній час.
197. Суспільний лад США в новий і новітній час.
198. Судова система в США.
199. Вплив громадянської війни 1861-1865 років на конституційний розвиток США.
200. Цивільне право і правове регулювання підприємництва США в новий час.
201. Цивільне право і правове регулювання підприємництва США в новітній час.
202. Розвиток трудового законодавства США в новий час.
203. Розвиток трудового законодавства США в новітній час.
204. Кримінальне право і процес США в новий час.
205. Кримінальне право і процес США в новітній час.
206. Передумови впровадження та суть "нового курсу" президента Ф. Рузвельта.
207. Значення "нового курсу" президента Ф. Рузвельта в подальшому розвитку США та інших країн.
208. Загальний розвиток французького законодавства у XVIII – XIX ст.ст.
209. Загальний розвиток французького законодавства у ХХ ст.
210. Державний устрій Франції в новий час.
211. Державний устрій Франції в новітній час.
212. Встановлення четвертої республіки у Франції. Конституція 1946 р.
213. Державний устрій Франції за Конституцією 1958 р.
214. Суспільний лад Франції в новий і новітній час.
215. Цивільний кодекс Наполеона 1804 р.
216. Розвиток цивільного і торгового законодавства Франції в XIX ст.
217. Цивільне і торгове законодавство Франції в ХХ ст.
218. Розвиток трудового і соціального законодавства Франції в новий час.
219. Трудове і соціальне законодавство Франції в новітній час.
220. Кримінальне право Франції в новий час.
221. Кримінальне право Франції в новітній час.
222. Судовий процес Франції в новий і новітній час.
223. Декларація прав людини і громадянина 1789 р.

76. Злочини та покарання у середньовічних франків.
77. Судовий процес у середньовічних франків.
78. "Салічна правда" – пам'ятка ранньофеодального права.
79. Характеристика джерел права франкської держави.
80. Державний устрій середньовічної Англії в період станово-представницької монархії.
81. Державний устрій середньовічної Англії в період абсолютної монархії.
82. Велика хартія вольностей 1215 р.
83. Суспільний лад середньовічної Англії.
84. Джерела права середньовічної Англії.
85. Право власності та зобов'язальне право середньовічної Англії.
86. Кримінальне право та процес середньовічної Англії.
87. Шлюбно-сімейне право середньовічної Англії.
88. Система договорів в англійському праві (ХІІ-ХІІІ ст.).
89. Поняття «зради» в англійському феодальному праві.
90. Виникнення та розвиток парламенту в Англії.
91. Державний устрій середньовічної Франції в період станово-представницької монархії.
92. Державний устрій середньовічної Франції в період абсолютної монархії.
93. Суспільний лад середньовічної Франції.
94. Джерела права середньовічної Франції.
95. Право власності на землю та зобов'язальне право середньовічної Франції.
96. Сімейне та спадкове право середньовічної Франції.
97. Державна регламентація виробництва і торгівлі середньовічної Франції.
98. Кримінальне право і судовий процес середньовічної Франції.
99. Податкова система Франції в епоху абсолютизму (ХУ-ХУІ ст.).
100. Декларація прав людини і громадянина Франції (1789 рік).
101. Державний устрій середньовічної Німеччини в період ранньофеодальної та станово-представницької монархії.
102. Державний устрій середньовічної Німеччини в період абсолютної монархії.
103. Суспільний лад середньовічної Німеччини.
104. Джерела та система права середньовічної Німеччини.
105. Загальноімперське законодавство середньовічної Німеччини.
106. Ленне право середньовічної Німеччини.
107. Земське право середньовічної Німеччини.
108. Міське право середньовічної Німеччини.
109. "Саксонське зерцало" як джерело права середньовічної Німеччини.
110. "Кароліна" – кодекс феодального права Німеччини.
111. Держава та право Золотої Орди.

- 112.Кримінальне право та процес за "Артикулами військовими з коротким тлумаченням".
- 113.Державний устрій Росії в період утворення централізованої держави (XIV-XVI ст.)
- 114.Суспільний лад Росії в період утворення централізованої держави (XIV-XVI ст.)
- 115.Право Росії в період утворення централізованої держави (XIV-XVI ст.)
- 116.Державний устрій Росії в період станово-представницької монархії.
- 117.Суспільний лад Росії в період станово-представницької монархії.
- 118.Право Росії в період станово-представницької монархії.
- 119.Державний устрій Росії в період утворення і розвитку абсолютної монархії.
- 120.Суспільний лад Росії в період утворення і розвитку абсолютної монархії.
- 121.Право Росії в період утворення і розвитку абсолютної монархії.
- 122.Судебники XIV-XVI ст. як джерела права феодальної Росії.
- 123.Правове становище класів і станів за Соборним Уложением 1649 р.
- 124.Джерела та загальна характеристика Соборного Уложения 1649 р.
- 125.Цивільне право за "Соборним Уложением 1649 р."
- 126.Кримінальне право за "Соборним Уложением 1649 р."
- 127.Поняття злочину в Росії періоду ХУ-ХУІІ ст.
- 128.Характеристика джерел права Росії доби абсолютизму.
- 129.Загальна характеристика і джерела права Візантії в IV-VII ст.
- 130.Основні пам'ятки візантійського права VIII-XIV ст.
- 131.Звід законів Юстиніана.
- 132.Еклога - візантійський законодавчий звід VIII ст.
- 133.Походження і розвиток арабської держави.
- 134.Суспільний і державний устрій та управління Арабського Халіфату.
- 135.Особливості становлення і розвитку мусульманського права.
- 136.Джерела мусульманського права.
- 137.Система мусульманського права:
- 138.Правове регулювання майнових і сімейних відносин в мусульманському праві.
- 139.Злочини і покарання в мусульманському праві.
- 140.Судовий процес у мусульманському праві.
- 141.Суд і судочинство Арабського Халіфату.
- 142.Вплив релігійного права на розвиток цивільного права Арабського Халіфату.
- 143.Державний та суспільний лад середньовічної Польщі.
- 144.Право середньовічної Польщі.
- 145.Державний та суспільний лад середньовічної Чехії
- 146.Право середньовічної Чехії
- 147.Державний та суспільний лад середньовічної Болгарії

- 148.Право середньовічної Болгарії
- 149.Державний та суспільний лад середньовічної Сербії
- 150.Право середньовічної Сербії.
- 151.«Законник Стефана Душана» – збірник сербського феодального права.
- 152.Державний устрій середньовічної Японії.
- 153.Суспільний лад середньовічної Японії.
- 154.Джерела права середньовічної Японії.
- 155.Кримінальне право та процес середньовічної Японії.
- 156.Регулювання майнових відносин у середньовічній Японії.
- 157.Шлюбно-сімейне право середньовічної Японії.
- 158.Конституція "Сётоку" (604 р.)
- 159.Державний устрій середньовічного Китаю.
- 160.Суспільний лад середньовічного Китаю.
- 161.Джерела права середньовічного Китаю.
- 162.Кримінальне право та судовий процес середньовічного Китаю.
- 163.Регулювання майнових відносин середньовічного Китаю.
- 164.Шлюбно-сімейне право середньовічного Китаю.
- 165.Кодекс "Тан луй шу і " – джерело права права середньовічного Китаю.
- 166.Державний устрій середньовічної Індії.
- 167.Суспільний лад середньовічної Індії.
- 168.Джерела права середньовічної Індії.
- 169.Регулювання майнових відносин середньовічної Індії.
- 170.Шлюбно-сімейне право середньовічної Індії.
- 171.Право середньовічних держав Закавказзя.
- 172.Державний устрій Англії в новий час.
- 173.Державний устрій Англії в новітній час.
- 174.Суспільний лад Англії в новий і новітній час.
- 175.Загальний розвиток англійського законодавства у XVII – XIX ст.ст.
- 176.Джерела та основні риси права Англії періоду буржуазної революції XVII ст.
- 177.Розвиток англійського законодавства у XX ст.
- 178.Особливості розвитку англійського цивільного та сімейного права в новий час.
- 179.Розвиток англійського цивільного та сімейного права в новітній час.
- 180.Трудове і соціальне законодавство Англії в новий час.
- 181.Трудове і соціальне законодавство Англії в новітній час.
- 182.Англійське кримінальне право і процес в новий час.
- 183.Англійське кримінальне право і процес в новітній час.
- 184.Білль про права 1689 року і Акт про престолонаслідування 1701 р.
- 185.Судова система і поліція Англії в новий і новітній час.
- 186."Habeas corpus act" як джерело права.
- 187.Історія американського законодавства у XVIII– XIX ст.ст.